

fugle & natur

3 | AUGUST | 2017

Dansk Ornitologisk Forening

BirdLife
INTERNATIONAL

- › Kampagne for truede pingviner
- › Stærerne har brug for hjælp
- › DOF kæmper for frie falke
- › Slutspurt i fotokonkurrence

Egon Østergaard
Formand i DOF

NEJ TIL JAGT med rovfugle i Danmark

Til efteråret vil miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen med støtte fra regeringspartierne og Dansk Folkeparti ændre Lov om jagt og vildtforvaltning, så det bliver lovligt at jage med rovfugle i Danmark.

DOF og andre grønne organisationer er lodret imod. Denne jagtform (falkejagt), der heller ikke er tilladt i de andre nordiske lande, har aldrig været en del af befolkningens jagtkultur her i landet.

Jagt med rovfugle er derimod en udbredt jagtform og fritidsinteresse især i Mellemøsten. Her har stenrige arabiske sheiker i århundreder dyrket denne særlige form for dyrekamp. I enevældens tid fra midten af 1600-tallet til 1810 blev der på foranledning af det danske kongehus herhjemme indfanget vilde vandrefalke og jagtfalke, som efterfølgende blev eksporteret til andre landes kongehuse og herremænd, mens de selv praktisk taget ikke drev falkejagt. Det er bl.a. dokumenteret i Niels Hesselbjerg Christensens rapport De store falke fra de danske konger, der kan læses på www.dof.dk.

Rovfugle skal opleves i deres rette element med luft under vingerne og fart over feltet med de dramaer, de selv inviterer til. Tamme og dresserede fugle, der ernærer sig af daggamle kyllinger, og som luftes med hætte over hovedet, er et sølle syn, der bør forbydes og afvikles hurtigst muligt.

Nu vil regeringen og dens støtteparti, der bekender sig til danske værdier og traditioner ændre loven, så denne udanske, uetiske og middelalderlige jagtform kan gøres lovlig. Det er både uklogt og meget trist, at endnu flere statelige danske og udenlandske rovfugle skal spærres inde i små bure og holdes tøjrede på en siddepind.

Interessen for at have en tam rovfugl siddende i baghaven er tilsyneladende stigende, idet en nylig opgørelse fra Miljøstyrelsen viser, at

der i dag sidder 558 rovfugle i bur. Det er næsten 50 % flere for de udenlandske arters vedkommende end i 2009, og en legalisering af falkejagt vil med stor sandsynlighed øge interessen, så endnu flere rovfugle kommer bag lås og slå.

Vi ved, at hold af fx falke til jagt medfører et pres på de naturlige bestande af disse arter. Det bekræftes af vores kolleger bl.a. i Syditalien, hvor især østrigske falkonerer er meget aktive bagmænd for plyndring af vandrefalkereeder på Sicilien. En vild vandrefalkeunge indbringer således 15.000 kr. til lokale indsamlere på det sorte marked. I Danmark har jeg personligt set en flig af dette marked, da to islændinge for nogle år siden blev pågrebet af politiet på Herning Banegård på vej til Tyskland med to islandske jagtfalkeunger, som de havde røvet i naturen til det tyske falkonermarked.

Danske falkonerer fremfører som et argument for falkejagt i Danmark, at jagtformen kom på en UNESCO-liste over kulturel verdensarv i 2016, men det argument holder overhovedet ikke. Udpegningen gælder kun for lande, hvor det har været praktiseret i mange år, dvs. især Mellemøsten, Asien og en række syd- og mellemeuropæiske lande.

I BirdLife International er der forskellige holdninger til fænomenet hos partnerne i de forskellige lande, hvor synspunkterne i høj grad afspejler falkejagts kulturelle historie i de respektive lande.

DOF har i juni sendt et brev til miljø- og fødevarerministeren samt miljøordførerne for Folketingets partier, hvor vi gør rede for vores synspunkter og konsekvenserne ved at indføre falkejagt.

Falkejagt bør høre fortiden til, ligesom tyrefægtning og hanekampe.

Egon Østergaard
Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

Dansk Ornitologisk Forening er for første gang med i en kampagne for at hjælpe en truet fuglegruppe, som ikke yngler i Danmark. Læs mere om kampagnen #ProtectAPenguin på siderne 7 til 11 i dette blad. Forsidebilledet er en sydlig springpingvin. Foto: Shutterstock-Tomas Kotouc.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Danmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (alle hverdage 11-15) . Mail: dof@dof.dk
Bemærk, at vi nu igen udsender Fugle & Natur med PostNord. I tilfælde af, at du ikke modtager dit medlemsblad, henvend dig til DOF's sekretariat på telefon: 3328 3800 eller dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen, Pilgårdsvej 4, 7742 Vesløs, tlf. 97 99 32 77 (aften), e-post: fugleognatur@dof.dk

Annoncer: Mads Oddershede . **Ture og Møder:** Anders Odd Wulff

Oplag: 17.000. **ISSN:** 1395-8860

Layout og tryk: Vivian Buch, www.step.dk

Indhold

DOF kæmper for frie falke.....	3
BirdLife P2P Nordic og Living Land.....	6
Danske fuglevenner hjælper pingviner.....	7
Fotoreportage med kongepingviner.....	12
Miljøgifte i grønlandske vandrefalke.....	15
Book et ophold på Skagen Fuglestation.....	21
Birding og naturbeskyttelse i Ecuador.....	22
Dagbog om hjælpeprojekt for stære.....	26
Falk over sort sol.....	28
Atlas III – de allersæneste arter.....	30
Klar til slutspurt i fotokonkurrence.....	32
Lokalsider, ture og møder.....	35 - 45

DOF kæmper
videre for

FRIE FALKE

AF HELGE RØJLE CHRISTENSEN

En falkoner med
en vandrefalk
i Mellemøsten.
Foto: Vector
Artist, IPics.

Frie vandrefalke i den grønlandske natur. Foto: Knud Falk.

Regeringen og Dansk Folkeparti vil igen tillade falkejagt i Danmark. Et flertal i Vildtforvaltningsrådet har på den baggrund foreslået en treårig forsøgsordning. Tilhængerne af falkejagt argumenterer blandt andet med, at falkejagt er udpeget som kulturel verdensarv af FN-organisationen UNESCO. Men udpegningen gælder IKKE for Danmark, så argumentet er blevet misbrugt i den danske debat, mener Dansk Ornitologisk Forening.

Syv steder i Danmark har foreløbig fået den fornemme udpegning som verdensarv af UNESCO, FN's organisation for

uddannelse, videnskab og kultur. Det er steder med en enestående værdi som kulturmindestykker eller unikke naturforekomster, som opnår hæderen

som verdensarv. Det sker først efter en langvarig ansøgnings- og godkendelses-procedure både nationalt og senere hos UNESCO.

Arabisk mand i traditionel klædedragt under falketræning i ørkenen, Dubai. Foto: Kertu/Shutterstock.com

De syv danske "verdensarve" er Vadehavet, Stevns Klint, Kronborg, Jellingstenene, Roskilde Domkirke, parforce-landskaberne i Nordsjælland og byen Christiansfeldt i Sønderjylland.

Siden 2003 har der også eksisteret en konvention om immateriel kulturarv for menneskeheden (Intangible Cultural Heritage of Humanity). Til konventionen hører en liste over kulturarv, som ikke er knyttet til en konkret lokalitet. Danmark godkendte konventionen i 2009. Falkejagt blev i 2016 optaget på UNESCO's repræsentative liste over immateriel kulturarv, og det har herhjemme ført til den misforståelse, at udpegningen også gælder for falkejagt i Danmark. Men som de materielle verdensarve er udpegningen faktisk geografisk begrænset, nemlig til 18 lande i Mellemøsten, Asien og det sydlige og centrale Europa, hvor der er en lang tradition for at udøve jagt med rovfugle.

"De 18 lande har i fællesskab ansøgt UNESCO om at få falkejagt udpeget som immateriel kulturarv, og de har været igennem en godkendelsesprocedure hos UNESCO, som har været næsten to år", forklarer sektionsleder og seniorforsker Marianne Holm Pedersen fra Dansk Folke-mindesamling ved Det Kgl. Bibliotek. Hun står i spidsen for det danske arbejde med den immaterielle kulturarvskonvention. Endnu er der ikke udpeget danske eksempler på immateriel kulturarv. Det er pt. ikke muligt at ansøge, men processen går muligvis snart i gang.

"Hvis falkonerer eller andre i Danmark ønsker at komme med på listen, så vil de skulle udforme en ansøgning, som efterfølgende vil skulle prioriteres i Kulturministeriet, inden Danmark eventuelt vælger at ansøge UNESCO om, at falkejagt også kan blive udpeget som immateriel kulturarv her i landet. Det er naturligvis en mulighed, men som situationen er i dag,

så er falkejagt ikke udpeget som kulturarv i Danmark" fastslår Marianne Holm Pedersen.

De 18 lande, som er omfattet af udpegningen, er de Forenede Arabiske Emirater, Østrig, Belgien, Tjekkiet, Frankrig, Tyskland, Ungarn, Italien, Kasakhstan, Sydkorea, Mongoliet, Marokko, Pakistan, Portugal, Qatar, Saudi Arabien, Spanien og Syrien. Men altså hverken Danmark eller andre af de nordiske lande.

DOF: Misforståelse bør rettes

Misforståelsen om udpegningen af falkejagt som immateriel kulturarv har været så udbredt, at den også går igen i det brev, som Vildtforvaltningsrådet har sendt til miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen efter rådets beslutning den 13. juni 2017 om at anbefale en treårig forsøgsordning for falkejagt i Danmark. Her skriver Vildtforvaltningsrådet blandt andet, at det er "oplyst, dels fra falkonererne

Falkemarked i centrum af Doha, Qatar. Foto: EQ Roy/Shutterstock.com

og dels fra Miljøstyrelsen, at falkejagt i 2010 blev optaget på UNESCO's liste over verdenskulturarv".

Det var imidlertid i 2016, og udpegningen gælder altså kun for 18 konkrete lande og ikke for Danmark.

Dansk Ornitologisk Forenings formand Egon Østergaard har efterfølgende skrevet til Vildtforvaltningsrådet for at få misforståelsen rettet.

"I brevet til ministeren kan man fejlagtigt få det indtryk, at UNESCO-udpegningen omfatter hele verden, men dette er altså ikke tilfældet. Jeg vil mene, at det vil være god rådgivning af ministeren, at han gøres bekendt med dette forhold", skriver Egon Østergaard blandt andet.

"Det er muligt, at det skyldes uvidenhed, men reelt er argumentet om falkejagt som verdensarv blevet misbrugt i den danske debat", siger Egon Østergaard til Fugle & Natur.

"Falkejagt er heller ikke tilladt i de andre nordiske lande, og jagt med rovfugle har aldrig været en del af befolkningens jagt-kultur i Danmark", siger DOF's formand.

I enevældens tid fra midten af 1600-tallet til 1810 blev der indfanget vilde vandrefalke og jagtfalke, som blev eksporteret til andre landes kongehuse og herremænd, mens de danske konger praktisk taget ikke drev falkejagt (læs også lederen side 2).

Forsøgsordning kræver lovændring

Hvis et flertal i Folketinget ønsker at fjerne det 50 år gamle forbud mod falkejagt i Danmark, så kan det altså ikke ske med henvisning til, at falkejagt er udpeget som kulturarv her i landet.

Dansk Ornitologisk Forening, Dyrenes Beskyttelse og Danmarks Naturfredningsforening valgte alle at stå udenfor Vildtforvaltningsrådets indstilling om en treårig forsøgsordning, og DOF vil fortsat kæmpe for at forhindre en tilladelse til falkejagt i Danmark.

"Selvom Vildtforvaltningsrådet altså lægger op til en tidsbegrænset forsøgsordning, så kan ministeren og et flertal i Folketinget jo vælge at se bort fra dette råd og fjerne forbuddet uden at lave en forsøgsordning", forklarer biolog og fredningsmedarbejder Knud N. Flensted i DOF.

"Desuden vil en forsøgsordning under alle omstændigheder kræve, at loven ændres. Hvis et andet flertal i Folketinget efterfølgende ønsker forbuddet genindført, så vil det i så fald kræve endnu en lovændring til den tid. Derfor er der al mulig grund til at kæmpe mod det nuværende forslag om at ophæve forbuddet", konstaterer Knud N. Flensted.

Falkejagt truer vilde bestande

Kampen for de frie rovfugle er hjerteblod for Dansk Ornitologisk Forening.

"Rovfugle skal opleves i deres rette element med luft under vingerne og fart over feltet med de dramaer, de selv inviterer til. Tamme og dresserede fugle, der ernærer sig af daggamle kyllinger, og som luftes med hætte over hovedet, er et sølle syn, der bør forbydes og afvikles hurtigst muligt", som formand Egon Østergaard udtrykker det i lederen i dette blad.

Men falkejagten er også en trussel mod de vildtlevende rovfugle, fordi falkonerer er parate til at betale store summer for at få fat i nye rovfugle. Et helt aktuelt eksempel på dette oplevede DOF's hovedbestyrelsesmedlem Ole Friis Larsen her i sommeren 2017. Han blev opsøgt af en gruppe ornitologer fra Gruppo Tutela Rapaci på Sicilien, hvor han har mange kontakter.

"Gruppo Tutela Rapaci er en meget anerkendt sammenslutning af rovfuglegrupper, der arbejder imod kriminalitet og for at beskytte ynglende rovfugle over hele Sicilien. De fortalte, at især østrigske falkonerer er meget aktive bagmænd for plyndring af vandrefalkereeder på Sicilien", siger Ole Friis Larsen

"Efter at rovfuglegrupperne er blevet mere effektive, er de østrigske falkonerer og medhjælpere ganske vist forsvundet. I stedet betaler de lokale gede- og fårehyrder for ungerne. En redeplyndrer får typisk 2.000 til 2.500 euro for hver vandrefalkeunge, forklarer Ole Friis Larsen.

Nordisk fugle-topmøde

Dansk Ornitologisk Forening var i dagene 7-9. juni vært for et BirdLife partnerskabsmøde med deltagelse af formænd, direktører og andre topfolk fra alle de ornitologiske foreninger i Norden. BirdLife-konferencen P2P Nordic foregik i Fuglenes Hus i København og er faktisk lidt af en sjælden begivenhed. I de travle organisationer er vi ikke vant til at spørge hinanden til råds og tage initiativer sammen for at beskytte den storslåede natur, som vi deler, men har vi tid til at lade være? Selv om der er oplagte og store forskelle på nordiske ornitologiske foreninger er der også mange ligheder, og mødet i København viste, at vi både kan hente værdifuld inspiration hos hinanden og ofte tumler med de samme udfordringer. Der var enighed om nye møder med jævne mellemrum

Foto: Toke F. Nyborg

på topplan, men mødet førte umiddelbart også til konkrete samarbejdsaftaler. En god stemning på topmødet kan komme til

at sætte en ny dagsorden. På billedet er det DOF's direktør Sigrید Andersen, som taler.

Foto: BirdLife International

Naturvenner ønsker ny landbrugspolitik

En kvart million EU-borgere har opfordret EU-Kommissionen til radikalt at ændre den nuværende fælleseuropæiske landbrugspolitik. EU's landbrugspolitik skal være langt mere miljø-, klima- og naturvenlig, hvis det står til de mere end 258.708 personer og flere end 600 organisationer og firmaer, som har

deltaget i EU-Kommissionens offentlige høring om EU's fremtidige landbrugspolitik. Det er resultatet af kampagnen Living Land for et grønnere landbrug og mere biodiversitet i det dyrkede land, som BirdLife International og flere andre grønne organisationer gennemførte i foråret. Alle underskrifter blev personligt overrakt

til EU Kommissær Phil Hogan d.10. maj (billedet).

Inden udgangen af 2017 fremlægger Kommissionen en rapport om fremtiden for EU's landbrugspolitik. Den nye EU landbrugspolitik implementeres i alle medlemsstater inden 2021.

Ny satsning:

Danske fuglevenner

HJÆLPER PINGVINER

AF CHARLOTTE MOSHØJ & TOKE F. NYBORG

Pingviner er blandt verdens mest charmerende og genkendelige fugle, men fra Sydpolen til Ækvator forsvinder de karismatiske fugle i alarmerende fart. BirdLife-organisationer er derfor gået sammen om at beskytte pingviner. Det er første gang, at DOF samarbejder om beskyttelse af en art, som ikke er hjemmehørende i Danmark.

Mere end halvdelen af verdens 18 pingvin-arter nærmer sig i dag udryddelse. Klimaforandringer, forurening og fiskeri er nogle af årsagerne til den store tilbagegang. Ud af de 18 arter pingviner er ti arter nu opført på IUCN's rødliste som enten sårbare eller udryddelsestruede, hvilket giver pingvinerne den tvivlsomme ære at være verdens anden mest truede gruppe af hav-

fugle - kun overgået af albatrosserne! Det har fået BirdLife-organisationer verden over til at udvikle kampagnen #ProtectAPenguin - et tværgående samarbejde, der skal skabe opmærksomhed omkring tilbagegangen i verdens pingvinbestande og rejse midler til pingvinbeskyttelse.

På tværs af alle grænser

Det er første gang, det globale BirdLife-partnerskab går sammen om en fælles indsamlings til fordel for truede arter. Samarbejdet er også nyt for DOF, som gennem årene har fokuseret sit beskyttelsesarbejde på fuglegrupper, som yngler i Danmark. Men som partner i BirdLife International er det naturligt for DOF at støtte op om kampagnen: "Fugle er ikke bundet af nationale grænser, og arbejdet med fuglebeskyttelse er nødt til at ske gennem internationalt samarbejde. Det er ikke en opgave, en

enkelt organisation kan løfte alene. Blandt andet derfor er vi engageret i udformning af europæisk naturpolitik, bevarelse af skovområder i Afrika og Asien med stor forekomst af endemiske truede arter, og indgår i samarbejde med BirdLife-organisationer verden over," forklarer Mark Desholm, leder af DOF's Naturafdeling.

"Samarbejdet om kampagnen #ProtectAPenguin er en naturlig forlængelse af vores internationale fokus på fuglebeskyttelse og kan overføres til nye samarbejder til fordel for truede fuglearter og naturhabitater til fælles gavn for verdens fugle og natur," siger Mark Desholm.

Ikke kun i sne og is

Mange mennesker forbinder pingviner med Antarktis og ekstreme leveforhold i is og sne. Men pingviner kan opleves i meget forskellige habitater, der strækker sig

*Kejserpingviner, små og store.
Foto: Ian Duffy.*

Hvad er BirdLife?

BirdLife International er et globalt partnerskab for naturbevarelse bestående af 120 nationale organisationer fra 120 lande. DOF er BirdLife's danske partner.

Humboldtpingviner står til søs. Foto: Shutterstock_Studiolaska

fra New Zealands skove, over Galápagos-øerne i Stillehavet til Sydafrikas strande og flere subantarktiske øer. En divergerende udbredelse, der har ført til mange individuelle tilpasninger på artsniveau. Eksempelvis har brillepingvinen, African Penguin, der lever ved Afrikas sydvestkyst, tilpasset sig temperaturer på over 30 °C, mens kejserpingvinerne, Emperor Penguin, er tilpasset temperaturer ned til -60 °C. I New Zealand deler verdens mindste pingvin-art, dværgpingvinen,

Little Penguin, sit kystnære habitat med den voksende menneskelige befolkning, og kan ses befærde sig i tæt trafik og yngle i haver og opsatte redekasser.

Pingviner er sårbare

Pingviner kan ikke flyve, men er tilpasset livet i havet på samme måde som sæler. Deres vinger er effektive svømmeluffer, og deres fjer er små og tætte og danner et vandskyende lag omkring kroppen. Derfor tilbringer de fleste pingviner størstedelen

af livet i vandet, og kommer kun på land i korte hvileperioder. Det eneste tidspunkt, hvor de permanent opholder sig på land, er i yngletiden og under fjerskiftet. Det gør pingviner sårbare over for både ændringer, der påvirker deres landbaserede ynglepladser, såvel som deres marine habitater, hvor de søger føde.

På landjorden er pingvinerne især udsat for prædation og mangel på egnede ynglepladser. Denne trussel er øget grundet introduktion af nye rovdyr til ellers

Humboldtpingvin i sit rette element.
Foto: Andrey Armyagov, Shutterstock.

Her hjælper BirdLife pingviner:

På Falklandsøerne indsamler BirdLife data om æselpingviner, Jackass Penguin, magellanpingviner, Magellanic Penguin, sydlige springpingviner, Southern Rockhopper Penguin og kongepingviner og står klar med et beredskab, som kan hjælpe pingviner, der har været ofre for olieudslip.

I Sydafrika arbejder BirdLife politisk for implementeringen af en bæredygtig fiskeriforvaltning, der skal hjælpe brillepingvinen. Derudover forsøger BirdLife at etablere en hel ny koloni af brillepingviner i et område med bedre forhold for arten.

I Chile centrerer arbejdet med pingvinbeskyttelse om fysisk beskyttelse af en koloni med humboldtpingviner, Humboldt Penguin.

BirdLife i New Zealand har fokus på beskyttelse og forvaltning af yngleområder for dværgpingviner og guløjet pingviner, Yellow-eyed Penguin.

BirdLife International arbejder politisk for at afbøde konsekvenserne af den globale opvarmning og stigende vandtemperaturer, som betyder, at kongepingvinens fødegrundlag forsvinder.

Derudover er det partnerskabets ambition, at beskyttelsesarbejdet skal omfatte flere pingvinarter blandt andet humboldtpingvinen i Argentina.

Brillepingvin med unger. Foto: Niall Dunne, Shutterstock.

”Samarbejdet om kampagnen #ProtectAPenguin er en naturlig forlængelse af vores internationale fokus på fuglebeskyttelse”

Mark Desholm,
leder af DOF's Naturafdeling

En unge af kejserpingvin.
Foto: Ian Duffy.

Fakta om pingviner:

- Fælles for alle pingvin-arter er, at de hovedsagelig lever af krill (små krebsdyr), fisk og blæksprutter.
- Pingviner drikker saltvand og udskiller ophobet salt fra en kirtel ved næbbet. De bruger deres syn og hørelse, når de skal fange bytte.
- Bortset fra to arter yngler pingviner i store kolonier. Hvert individ i flokken har sit eget kald, hvorved de kan kende hinanden år efter år, når de mødes ved ynglepladserne.
- Den hurtigste pingvin-art, brillepingvinen, kan svømme op til 35 km i timen.
- Kejserpingvinerne er med sine 120 cm den største af alle pingvin-arter. Den kan dykke efter blæksprutter på dybder ned til 300-500 meter og tilbagelægge tusindvis af kilometer i søgen efter føde.

isolerede pingvinkolonier, såvel som øget menneskelig udnyttelse af kystområder. Eksempelvis bygger nogle pingvin-arter huler til æglægning i indtørrede fugle-ekskremitter, der har hobet sig op på ynglepladserne i tusindvis af år. For disse arter har den menneskelige udvinding af havfugle-ekskremitter til gødskning medført, at de nu yngler på klipperne frit eksponeret for rovdyr og uvej.

”Arbejdet med fuglebeskyttelse er nødt til at ske gennem internationalt samarbejde. Det er ikke en opgave, en enkelt organisation kan løfte alene”

Mark Desholm,
leder af DOF's Naturafdeling

Klimaændringer ny trussel

Ændringer i klimaet har også en overvejende negativ effekt på verdens pingvinbestande. Klimaændringer medfører blandt andet mere nedbør og øger dødeligheden for unge nyklækkede pingviner, der endnu ikke har fået deres vandskyende fjerlag. I deres marine habitat påvirker klimaforandringerne, såvel som overfiskeri, pingvinernes fødegrundlag, da fiskebestandene presses til andre områder i takt med temperaturændringer i havet. Selvom pingviner er gode svømmere, er de fleste pingvin-arter i yngletiden afhængige af fouragering tæt på deres ynglepladser. De kan derfor ikke følge fiskestimerne til deres ændrede udbredelsesområder og har svært ved at skaffe tilstrækkelig med føde til deres unger.

Olieforurening til havs er endnu en menneskeskabt trussel. Pingviner har generelt en lav reproduktionsrate, idet størstedelen kun klækker en enkelt levedygtig unge årligt og har lang tids yngelpleje. Eksempelvis bruger kongepingvinerne, King Penguin, et helt år på at udruge og passe deres unger, og det er først ved fem-syv års alderen, at ungen selv er kønsmoden. Det gør det svært at vende en negativ populationsudvikling.

Det gør BirdLife

BirdLife-partnerskabet gør allerede en stor indsats for at beskytte en række pingvinarter. Arbejdet er primært

I NEED YOU!

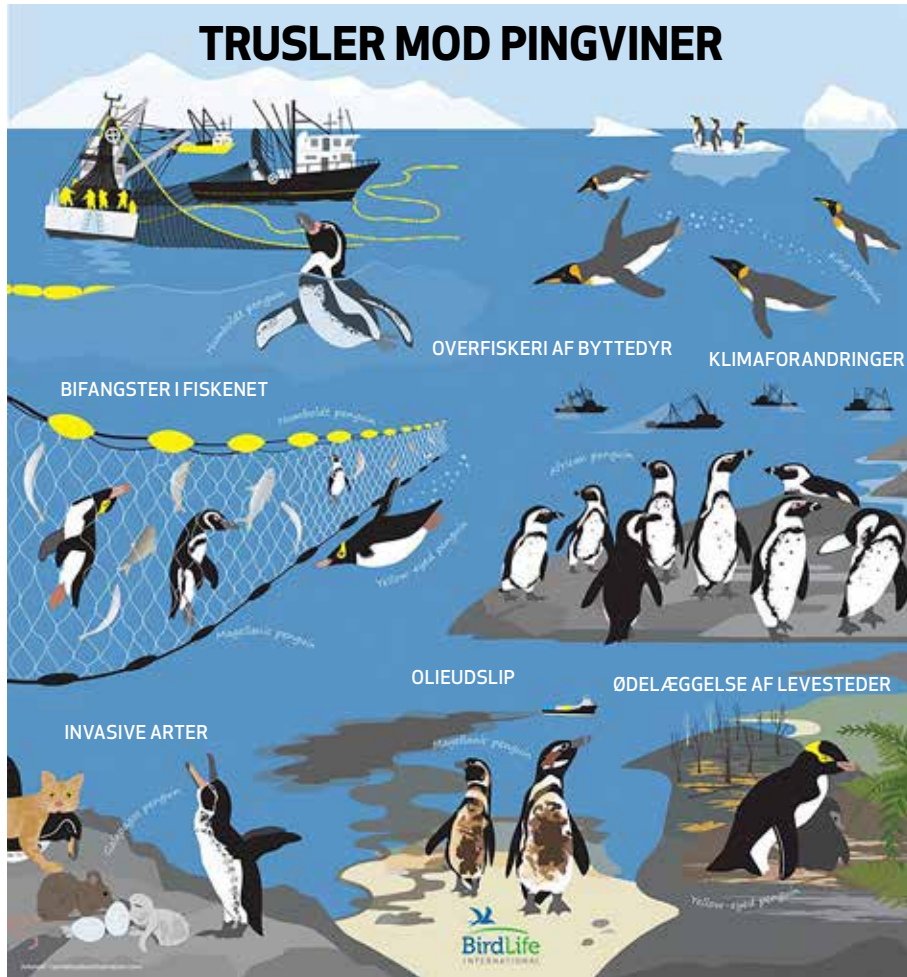

Hjælp os med at beskytte verdens sidste pingviner...

Send din donation via MobilePay til 20486440

#ProtectAPenguin

TRUSLER MOD PINGVINER

Tegning fra kampagnen, der viser trusler mod pingviner.

fokuseret på beskyttelse og forvaltning af pingviners yngleområder til lands og dataindsamling og videnskabelige undersøgelser af pingviners træk- og fourageringsmønstre til havs. De videnskabelige undersøgelser skal blandt andet kortlægge sammenhængen mellem pingvindøden og overfiskeri, bifangst og forurening, men også danne grundlag for udpegelse af områder til havs, som kræver national eller international beskyttelse og status som reservater og udarbejdelse af en bæredygtig fiskeriforvaltning. Det nye globale pingvin-samarbejde bygger videre på de allerede eksisterende indsatser, men skaleres op til en koordineret indsats om dataindsamling, politisk aktivisme, oplysning og fundraising.

BirdLife har foreløbig identificeret 11 områder til havs, som vi arbejder politisk for at få under formel beskyttelse. 1,5 millioner kvadratkilometer hav ved Antarktis (Ross Havet) er allerede under officiel international beskyttelse takket være en aftale mellem EU og 24 lande, men det er nødvendigt at identificere og beskytte endnu flere områder, hvis tilbagegangen i pingvinbestanden skal vendes. Det kan kun lade sig gøre, hvis så mange som muligt verden over bakker op om beskyttelseskampagnen og BirdLife på <https://penguin.birdlife.org>

Charlotte Moshøj er biolog og Toke F. Nyborg international medarbejder i DOF

Tæt på KONGEPINGVINER

Fra Danmark til pingvinland. Naturfotografen Jette Bjerregaard Kristensen har besøgt en koloni af kongepingviner på den isolerede øgruppe South Georgia i Sydatlanten.

"Det er noget af en oplevelse at se 80.000 kongepingviner med unger i alle aldre", fortæller Jette Bjerregaard Kristensen. Kongepingvinen er lidt mindre end kejsringvinen, men bliver dog 95 centimeter høj og kan veje op til 15 kg. Begge arter har en rugetudfold og står op og udruger en unge ad gangen. Hos kongepingvinerne

skiftes han og hun til at ruge, og de har ægget liggende på fødderne under hudfolden. Mens den ene ruger, henter den anden mad, som består af mest fisk men også blæksprutter. Rugetiden er ca. 54 dage. Pasningen strækker sig over 1 år. I perioder forlades ungerne på land i såkaldte børnehaver. Når ungerne er 3-4 måneder gamle, fodres de ikke i flere uger. I den periode kan de tabe næsten halvdelen af

deres vægt. Sidst i opfostringen følger så igen en periode, hvor de får mad jævnlige, indtil de kan klare sig selv. De bliver først kønsmodne i 6-7 års alderen. "Man kan se unger i alle aldre i en kongepingvinkoloni, fordi de har en cyklus på 14-15 måneder og kun kan opfostre to unger på tre år. Det er herligt at se de små i brune vinterfrakker komme vraltende afsted", siger den danske naturfotograf.

NATURBUTIKKEN

Alt overskud går til naturbeskyttelse

**"FORSKELLEN
LIGGER I
DETALJERNE"**

**CONQUEST
GAVIA 85**

KNIVSKARPT TELESKOP
MED 20-60X FORSTØRRELSE
NU PÅ TILBUD:

13.499,00 DKK

NORMALPRIS 15.790,00 DKK

Besøg vores flotte butik
eller naturbutikken.dk

ZEISS

**CONQUEST
HD 8X32**

HANDY LILLE STØRRELSE I
VELKENDT HØJ ZEISS KVALITET
MEDLEMSPRIS:

6.830,00 DKK

NORMALPRIS 7.190,00 DKK

ZEISS

**VICTORY
SF 8X42**

TOPMODEL MED ENORMT
SYNSFELT OG SKARPHED
TILBUDSPRIS:

17.499,00 DKK

NORMALPRIS 19.990,00 DKK

De grønlandske vandrefalke virker som "målestok" på mængden af giftstoffer i miljøet. De fleste kemiske stoffer udsættes de sandsynligvis for under deres lange vinterophold i Latinamerika og under trækket gennem Nordamerika.

En cocktail af MILJØGIFTE i grønlandske vandrefalke

Grønlandske vandrefalke lever med en cocktail af giftstoffer. I modsætning til andre bestande har de grønlandske vandrefalke dog aldrig været alvorligt truet. I dag er mange af de skadelige stoffer forbudte, men nye kemiske stoffer optræder i stigende mængder i de grønlandske falke. Det viser 35 års forskning i de grønlandske vandrefalke.

AF SØREN MØLLER, KNUD FALK, KATRIN VORKAMP, FRANK F. RIGÉT, ROSSANA BOSSI, BIRGIT GROTH OG PETER B. SØRENSEN.
ALLE FOTO: KNUD FALK.

Siden 1960'erne har vandrefalken været et symbol på, hvor galt det kan gå, når nye kemikalier med ukendte sideeffekter tages i brug. Få år efter at insektmidlet DDT blev taget i brug sidst i 1940'erne, så man, at vandrefalkebestande verden over fik færre eller ingen unger på vingerne, og derfor gik kraftigt tilbage. Det blev hurtigt klart, at falkene lagde æg med tynde skal-

ler, som blev knust under udrugningen. Årsagen skulle findes i falkenes høje indhold af DDE, et nedbrydningsprodukt af DDT.

Vandrefalken er en rovfugl udbredt på de fleste kontinenter. Den lever hovedsageligt af andre fugle. På grund af sin høje placering i fødekæden er falken i særlig risiko for at ophobe de svært nedbrydelige miljøfremmede organiske stoffer (Persistent Organic Pollutants, POP) som netop DDT og DDE. Opdagelsen af kemikaliernes sideeffekter førte til en række forbud mod anvendelse af DDT og en del andre POP'er.

Trækker til Sydamerika

I Grønland yngler vandrefalken almindeligt i de isfrie landområder langs hele vestkysten og fåtalligt på den sydlige del af østkysten. Mens falkene er i Grønland, dvs. fra maj til oktober, lever de hovedsageligt af småfugle som stenpikker, snespurv, laplandsværpling og gråsisken.

Der vides ikke meget om falkenes menu under trækket og i overvintringsområderne. Genmeldinger af mærkede fugle har vist, at de grønlandske vandrefalke trækker langs den nordamerikanske østkyst eller de store søer, via den Mexicanske Golf

Materialet til undersøgelsen er indsamlet af Knud Falk og Søren Møller på falkefjeldene i Sydgrønland – her samler Søren rester af æggeskaller fra de klækkede æg med fire unger som tilskuere.

og Caribien til Central- og Sydamerika, hvor de overvintrer – nogle så langt mod syd som centrale Argentina.

I det sydligste Grønland er vandrefalken studeret siden 1981 med det formål at følge bestandens ynglesucces og overlevelse, kortlægge trækruter og vinterkvarterer samt holde øje med udviklingen i falkenes belastning med miljøgifte. Det gøres ved at besøge reder og mærke ungerne og indsamle både eventuelle ubefrugtede æg samt de mange små stumper af æggeskaller fra de klækkede æg til analyser i laboratoriet.

Resultaterne viser, at den sydgrønlandske vandrefalkebestand i hele undersøgelsesperioden (1981-2016) har været stabil, men med svingende ynglesucces. De voksne fugle har en relativt høj dødelighed. Det kompenseres af, at de i gennemsnit får ret mange unger. I en del af landene på trækruten og i overvintringsområdet var man længere tid om at stoppe DDT og andre POP'er, og man kunne derfor frygte, at de sydgrønlandske vandrefalke stadig akkumulerer høje koncentrationer af disse stoffer.

Falke under "faregrænsen"

Med bevillinger fra Miljøstyrelsen blev det muligt i 2003-2004 og igen i 2015-2016

at analysere de indsamlede prøver. I alt 41 æg fra perioden 1986-2014 er blevet analyseret for miljøfremmede stoffer af forskere på Aarhus Universitet, Institut for Miljøvidenskab (tidligere Danmarks Miljøundersøgelser, DMU). De seneste resultater bliver publiceret i en rapport, som snart kan findes på Aarhus Universitets hjemmeside under 'publications'.

Æggene viste sig at indeholde høje, men faldende koncentrationer af de "gamle klassiske" POP'er (f.eks. DDT/DDE, andre klorholdige pesticider og PCB'er). Målinger af æggeskallernes tykkelse viser samtidig en tydelig årlig forbedring

I laboratoriet på Aarhus Universitet åbnes de frosne æg, og det særdeles ildelugtende (!) indhold gemmes indtil analyserne går i gang. De meget tidskrævende og komplicerede analyser står Katrin Vorkamp (th) og Birgit Groth for – de skaber argumenterne for hvilke kemiske stoffer, man bør forbyde af hensyn til miljø og folkesundhed.

i skaltykkelsen (se grafen side 18). Når æggeskallerne er mere end 17 % tyndere end normalt, er der en øget risiko for, at æggene knuses under udrugning og dermed nedsat ungeproduktion.

Målingerne viser, at skaltykkelsen er forbedret fra tidligere ca. 14 % "for tynde" til nu ca. 4 %. Vandrefalkebestanden i Sydgrønland har derfor næppe på noget tidspunkt været alvorligt reduceret som følge af POP-forurening, i modsætning til falkene i det meste af Nordamerika og Europa. Både de kemiske analyser og målinger af skaltykkelsen viser imidlertid også, at de klassiske POP'er stadig

findes i betydelige koncentrationer i falkenes miljø.

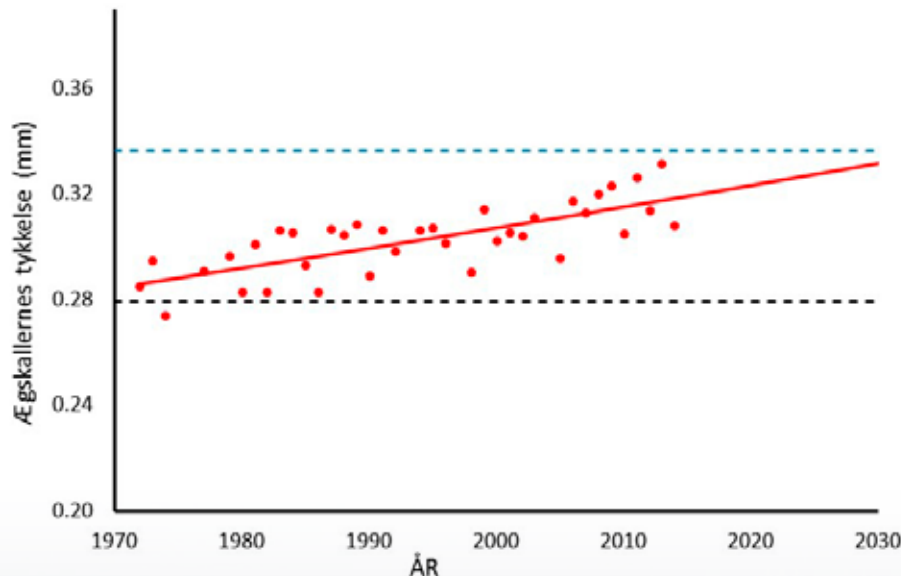
Forlænger man grafen over skaltykkelse ser man, at den naturlige skaltykkelse (kendt fra museums-æg) først opnås omkring år 2034. Til sammenligning er de europæiske bestande af vandrefalke, herunder de danske, nu tilbage på den naturlige skaltykkelse – det tog 30 år fra ophøret af DDT-brug. Det samme er påvist for svenske fiskeørne. Det er vigtigt at påpege, at selvom skaltykkelsen på æggene ikke påvirkes alvorligt, så kan fuglenes sundhedstilstand alligevel påvirkes på andre måder, æggeskalstykkelsen er bare

en meget let måde at måle en påvirkning på (specifikt for DDT/DDE), modsat de andre potentielle sundhedseffekter.

Andre giftstoffer i falkene

Æggene blev også analyseret for indhold af en lang række andre stoffer med forskellige utilsigtede bivirkninger på dyr og mennesker – en del er hormonforstyrrende og påvirker immunsystemet, andre kan give kræft og fosterskader.

En vigtig gruppe stoffer er de bromerede flammehæmmere. Der er her tale om mange forskellige kemiske stoffer, som kan bruges som brandhæmmende

Tykkelsen på æggeskallerne forbedres gradvis, men vil først være "normal" om mange år; de røde prikker viser gennemsnitstykkelse for flere reder per år. Den sorte stiplede linje nederst viser "føregrænsen", hvorunder vandrefalkebestanden vil mindske; den blå stiplede linje viser den normale skaltykkelse (grønlandske falkeæg i Zoologisk Museums samlinger), fra før DDT blev brugt. Skaller fra før 1981 er indsamlet af W.G. Mattox under et andet projekt i Vestgrønland.

tilsætningsstoffer til elektronikprodukter, møbler og lignende. Sammen med de ovennævnte klassiske POP'er er nogle af dem på FN's liste over forbudte eller regulerede stoffer ("Stockholmkonventionen") og produceres ikke mere. Andre bromerede flammehæmmere er stadig tilladt.

I falkeæggene blev fundet både stigende og faldende mængder af disse stoffer. Generelt er mængden af de stoffer, som

længe har været forbudt, aftaget med tiden (målt fra 1984 til 2014). For de stoffer, som først for nyligt er kommet på forbudslisten, har mængden til gengæld været stigende. Derudover er også en række ikke-regulerede flammehæmmere påvist i æggene.

En tredje gruppe af stoffer (polyklorerede naphthalener, PCN) blev for første gang undersøgt i vandrefalke i dette projekt.

PCN'er blev tidligere brugt i bl.a. farve-lak industrien og som skæreolie. Der blev fundet relativt høje koncentrationer af disse stoffer i vandrefalkeæggen, hvilket kan være bekymrende, når stofgruppens relativt høje giftvirkning tages i betragtning. Koncentrationerne ser dog heldigvis ud til at være faldende.

Endvidere blev æggene analyseret for indhold af polyfluorerede forbindelser

– de stoffer der giver vand- og fedtafvissende regntøj, køkkengrej (stegepander m.m.) og mademballage (pizzabakker mm). Der var ingen tydelige ændringer gennem tiden, og i visse tilfælde var koncentrationerne oppe i nærheden af et niveau, hvor de kunne indvirke på falkenes reproduktionsevne.

Falkene stadig "miljø-målestok"

Alt i alt må man konkludere, at de sydgrønlandske vandrefalke lever med en omfattende cocktail af miljøfremmede giftige stoffer i deres kroppe og dermed deres æg. Det er uvist, om stofferne har nogen effekt på falkenes overlevelse eller evne til at producere unger. Selv om de enkelte stoffers koncentrationer er under tærskelværdierne for effekter, kan det tænkes, at den samlede cocktail kan have en effekt.

De sydgrønlandske vandrefalke har længe fået rigeligt med unger, men i de senere år har vi set et markant fald i ynglesucces. Dette kan skyldes tilfældigheder, men klimaændringer og ekstreme vejrændelser kan også være en årsag. Endelig kan de nye POP'er i stigende koncentrationer spille ind, selvom det ville være mærkeligt, om en sådan effekt kom pludseligt. En direkte POP-effekt vil være svær at påvise, men

undersøgelser af sammenhæng mellem ekstremt vejr og ynglesucces er undervejs.

60 år efter at vandrefalkenes skæbne første gang blev et alarmsignal for uventede virkninger af spredningen af nyopfundne kemikalier som DDT, kan de stadig være en vigtig målestok for miljø og sundhed generelt. Undersøgelserne af de grønlandske falkeæg er således blandt den håndfuld videnskabelige arbejder, som er anledning til, at endnu en af de bromerede flammehæmmere er kommet med i FN's liste over forbudte stoffer – til gavn for både falkene og vore egne børn.

Se mere om de grønlandske vandrefalke på www.vandrefalk.dk.

*Søren Møller, Lektor, Roskilde Universitetsbibliotek, Knud Falk, www.vandrefalk.dk
Katrin Vorkamp, Seniorforsker, Institut for Miljøvidenskab, Aarhus Universitet, Roskilde
Frank F. Rigét, Seniorforsker, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, Roskilde
Rossana Bossi, Seniorforsker, Institut for Miljøvidenskab, Aarhus Universitet, Roskilde
Birgit Groth, Laborant, Institut for Miljøvidenskab, Aarhus Universitet, Roskilde
Peter B. Sørensen, Seniorforsker, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, Silkeborg*

I Grønland lever vandrefalkene stort set af spurvefugle som laplandsværpling (nedenfor) og stenspikker. Ungfugle (tv.) som stenspikkerne på billedet her er let bytte netop, når falkene selv har unger.

Lige netop spurvefuglene i Grønland indeholder ret små mængder miljøgifte, så i yngletiden får falkene en lidt lavere dosis af miljøfremmede stoffer end under deres syv måneder lange ophold i Central- og Sydamerika. Det er sandsynligvis forklaringen på, at falke i Grønland med nød og næppe undgik at krydse faregrænsen, hvor for tynde æggeskaller giver bestandsnedgang.

En arv til Dansk Ornitologisk Forening
**ER EN GAVE FRA ÉT LIV
TIL ET ANDET**

Ved at betænke DOF i dit testamente er du — selv efter din levetid — med til at hjælpe vores truede ynglefugle & sårbare natur.

**I LØBET AF DE SIDSTE 50 ÅR
ER FIRE UD AF FEM VIBER
FORSVUNDET FRA DANMARK**

— DET SKAL VI RETTE OP PÅ!

Hvis du ønsker at donere en del af din arv til fuglene & DOF, kan du gratis oprette dit testamente hos vores advokat, Nils-Erik Norsker, som er klar til at hjælpe dig.

77 40 10 20
NEN@NJORDLAW.COM
WWW.DOF.DK/ARV

Foto: Skagen Fuglestation

Book et ophold på Skagen Fuglestation

Som medlem af DOF kan du nu booke et ophold med egen lejlighed på DOF's nye smukke fuglestation i Skagen Grå Fyr med det fantastiske fugletræk lige uden for døren.

"Vi har længe glædet os til at kunne tilbyde DOF's medlemmer denne mulighed, og ser frem til at dele vores oplevelser, viden og passion med vores gæster gennem de aktiviteter, vi vil udføre sammen", siger fuglestationens leder Simon S. Christiansen. "Man behøver ingen fuglefaglig viden for at booke et ophold. Vore dygtige frivillige deler rigtig gerne ud af deres viden og vil gerne have jer med på holdet. Hver aften mødes alle på stationen, hvor den næste dags aktiviteter planlægges og koordineres. Det er også her, at overnattende gæster kan aftale, hvad de gerne vil deltage i, og hvad de evt. kan hjælpe til med", siger stationslederen.

Familien Larsen, mor Trine, far Flemming og sønnen Frederik var blandt de første til at benytte sig af muligheden:

"Vi blev godt modtaget af de andre på Skagen Fuglestation, og følte os som en del af teamet lige fra første minut. Det var både hyggeligt og sjovt at spise sammen om aftenen, hvor vi hyggede os med god mad og fik information om dagens observationer, og det var en stor oplevelse at være med i ringmærkningen om morgenen - specielt for vores søn Frederik", fortæller Trine og Flemming Larsen.

Lejligheden er på 1. sal i fyrbygningen, som er helt ny-renoveret. Der er eget soveværelse, bad/toilet og opholdsrum med køkken, samt let adgang til fællesområderne med fuglestationens øvrige frivillige. Der er to faste senge i lejligheden, men med mulighed for at supplere efter behov. Priser: 1. sept. – 30. april: 2450 kr. pr. uge (søndag – søndag). 1. maj – 31. august: 3500 pr. uge.

Book dit ophold ved at skrive til fuglestationen på skagen@dof.dk eller ring til Simon S. Christiansen på 40217314.

KORT NYT

HJÆLP TIL KEJSERØRNE

Et nyt projekt skal hjælpe bestanden af kejsrerørne i hele den gamle romerske provins Pannonia, som i dag omfatter de central-europæiske lande Ungarn, Østrig, Serbien, Slovenien, Tjekkiet og Slovakiet.

Projektet, som får støtte fra EU's LIFE fond, har fået navnet PannonEagle LIFE. Det har et budget på 3,5 mio. euro og har deltagelse af 11 grønne organisationer, heraf fire BirdLife partnere. Siden 1992 har EU's LIFE fond for natur, miljø og klima givet over 3 mia. euro i støtte til mere end 4000 projekter spredt over hele EU. PannonEagle LIFE har som mål at øge bestanden af kejsrerørne i regionen fra omkring 220 par til 250 par i 2021. Det skal blandt andet ske ved at efterforske og forhindre forgiftninger og ulovlige nedskydninger af ørnene samt begrænse trusler som kollisioner mod højspændingsledninger nær rederne. Udvalgte kejsrerørne vil blive mærket med satellitsendere for at følge deres færden. Desuden vil projektet samarbejde med lokale myndigheder og jordejere om ørnevenlig forvaltning af fourageringsområder og beskyttelse af redetræer. Udsigterne til succes er gode. Projektet PannonEagle LIFE er en udvidelse af et eksisterende kejsrerørne-projekt i Ungarn kaldet Helicon LIFE. Her er det lykkedes at begrænse antallet af forgiftede kejsrerørne fra 16 fugle i 2012 til nul i 2016, og antallet af kendte kejsrerørnereder er i samme periode øget fra 151 til 190. Kilde: BirdLife the Magazine June 2017. Læs flere internationale fuglenyheder på www.birdlife.org

Fuglebeskyttelse og HARDCORE BIRDING i Ecuador

TEKST OG FOTO: ALEX ROSENDAL

Esmeraldas-skovstjerne – under 500 par i verden.

Klokken var 01.15, da det forsigtigt bankede på min dør. "The owl is there" hviskede min guide, og 30 sekunder efter stod vi på lodgens veranda og lyste på en okkerstribet natugle, Rufous-banded owl. Alex Rosendal rapporterer fra Ecuador, hvor DOF's medlemmer støtter genopretning af ødelagte regnskove.

DOF Travel Fonden (DTF) og DOF's Klimafond har gennem mange år støttet den ecuadorianske Jocotoco Foundation med penge til opkøb af ødelagt regnskov. Jeg er med i begge de danske fonde og har gennem årene hørt eksotiske navne som el oro parakit, jocotoco antpitta, esmeraldas-skovstjerne og mange flere. Endelig fik jeg i marts muligheden for at tage til Ecuador og tog den lange flyvetur dertil. Min guide Pancho hentede mig kl. 04.00 i sin firehjulstrækker, og afsted gik det. Første lokalitet, jeg besøgte, var Ayampe, som er eneste kendte yngleplads for esmeraldas-skovstjerne, Esmeraldas Woodstar. Det er en lille, smuk kolibri, der yngler langs Ayampe floden. Når yngletiden er slut, forsvinder de fra området og ingen ved, hvor de opholder sig resten af året. Den

Alex Rosendal gør klar til dagens obs. Foto: Pancho Sornoza Marzo.

samlede verdensbestand er under 500 par. Jocotoco Fonden har opkøbt en stor del af området for at beskytte den, og DTF har støttet opkøbet.

Sjældne parasolfugle

Fra Ayampe kørte vi langs kysten sydpå med en skyfri himmel og 35 grader. Over Stillehavet kunne jeg spotte fregatfugle

og suler. I lagunerne gik der chileflamingoer, rosaskestorke, hejrer, ænder og vadefugle. Klokken var 21.00, da vi midt i et voldsomt skybrud nåede frem til Umbrellabird Lodge i Buenaventura reservatet. Lodgen har en skøn veranda, hvorfra jeg havde udsigt til adskillige kolibrier, der lystigt sværmede omkring ophængte feedere med sukkervand. Efter morgenmaden kørte vi ind i reservatet af hjulspor og lavede mange givtige stop undervejs. Et af stederne lykkedes det at finde den sjældne hjelmparasolfugl, Longwattled Umbrellabird, som er meget spektakulær med sin parasollignende krans på hovedet og lange "vorte" på halsen.

Kun 300 fugle tilbage

Eftermiddagen tilbragte vi i den nordligere del af reservatet, hvor Jocotoco Fonden fornylig har købt et større areal (selvfølgelig med støtte fra DTF). Det er det eneste kendte yngleområde for den endemiske el oro conure, El Oro Parakeet, der er nede på en samlet verdensbestand på max 300 fugle. Der er opsat 62 redekasser, og de 50 af kasserne er besat af parakitterne.

Den spektakulære hjelmparasolfugl.

Efter aftensmaden var vi på natlyt. Der var påfaldende stille, men i lygternes skær fandt vi en sorthvid natugle, Black and White Owl lige foran lodgen. Morgenturen inden morgenmaden var yderst givtig. Vi fandt både tukaner, motmots, trogoner, manikins og andre

farvestrålende arter, men også mange af de små brune fugle, der gemmer sig godt. Ud på formiddagen trillede vi videre sydpå og lavede mange stops undervejs, bl.a. var vi heldige med farvestrålende papegøjer, som vi så flere steder.

Fakta om fondene

DOF Travel Fonden blev stiftet i 2006 med det formål at bruge overskuddet fra DOF Travel til bl.a. opkøb af ødelagt regnskov. Indtil dato har fonden støttet 5 projekter i Ecuador, Indonesien og Brasilien med over kr. 750.000.

DOF's Klimafond investerer i genrejsning af degraderet tropeskov, som ud over at fremme CO₂ optag, også er med til at bevare en høj biodiversitet.

Midlerne bliver indbetalt af DOF selv, DOF Travel og DOF-medlemmer som CO₂-kompensation for husopvarmning, elforbrug, kørsel og flyrejser. Se mere information på DOF's hjemmeside.

DOF Travel Fonden og CO₂-fonden arbejder selvfølgelig sammen om opkøbene, så vores støtte kan gøre en forskel.

I er mere end velkomne til at støtte på giro 4180, konto nr. 4180337377, Danske Bank.

Jocotoco Fonden i Ecuador blev etableret i 1998 med det formål at opkøbe værdifulde naturområder for at beskytte sjældne fugle og i det hele taget den unikke biodiversitet. Fonden ejer 10 reservater og får deres midler via donationer fra især USA, Canada, Tyskland og - Danmark.

I Fondens bestyrelse sidder bl.a. Niels Krabbe, så vi er helt trygge ved at donere penge til dem.

El Oro conure – højst 300 fugle tilbage.

Et deprimerende syn

Oprindeligt har det meste af bjergskråningerne, vi kørte på, været frodig, uberørt skov med en enorm biodiversitet, men nu er de fleste af træerne fældet bl.a. til fordel for græsning til kvæget. Kun der, hvor kløfterne er så stejle, at vi mennesker ikke kan komme til, var der fortsat skov tilbage. Et deprimerende syn.

Sidst på eftermiddagen nåede vi frem til Jorupe reservatet og Urraca Lodge, som ligesom Buenaventura ligger på østsiden af Andesbjergene. En lille gåtur omkring lodgen tilføjede mange nye arter til turlisten. Bl.a. så vi pioler, gærdesmutter, myrefugle og et par flagermusfalke, Bat Falcon. Svaleglenten, Scissor-tailed Kite var talrig og bliver af mange anset for at være en af de smukkeste rovfugle. Det lykkedes mig også at se latterfalken, Laughing Falcon,

Jocototomyrepitta – en drøm går i opfyldelse!

der sad frit fremme i et stort træ. Turens første myrepitta blev hørt, og skønt jeg fløjtede, spillede play-back og kravlede i vegetationen, fik jeg den ikke at se. Fra lodgens restaurant kunne vi høre en tørskovsværghornugle, West Peruvian Screech Owl og kun takket være reservatets dygtige guider, lykkedes det mig med stort besvær at se den.

En drøm går i opfyldelse

Februar og marts 2017 har været usædvanlig regnfulde i det vestlige Ecuador, og flere veje var skyllet væk. Derfor måtte jeg opgive et besøg i Utuana reservatet, jeg ellers havde set frem til. I stedet havde

vi god tid, da vi kørte op over Andesbjergene, hvor vi bl.a. stoppede i 3600 meters højde og fandt kolibrierne smaragdstrubet metalhale, Tyrrian Metaltail, og grøn metalhale, Viridian Metaltail.

Vi fortsatte ned på bjergenes østside til endnu et af Jocotoco Fondens reservater Tapichalaca, opkaldt efter en nærliggende bjergtop. Det var her, det hele startede, idet der i 1998 blev opdaget en ny art for verden, nemlig jocototomyrepitta, Jocototo Antpitta. For at beskytte arten var der gode kræfter, der etablerede en fond med det formål at opkøbe området. Det var derfor med stor spænding, jeg tidligt om morgenen gik ad smattede stier op ad bjergets

stejle sider til der pludselig stod to myrepittaer foran mig. En drøm gik i opfyldelse. Ud over myrepittaerne var der mange andre spændende fugle i dette frodige reservat, og biodiversiteten var enorm. Alene fra lodgens balkon var der udsigt til mindst 10 arter kolibrier samt duer, papegøjer og fluesnappere.

Vi gør en forskel

Otte dages hardcore birding med fuld power fra morgen til aften/nat nærmede sig sin afslutning, og i flyveren hjem kunne jeg se tilbage på et eldorado med penelopehøns, trogoner, skægfugle, dværgspætter, dovenfugle, manakiner, frugtædere, sangere, tapaculoer, trådhaler og trækrøbere. Syv uglearter var nu heller ikke så dårligt - og så hjalp det jo, at Pancho var en super guide.

Over 300 arter heraf mange endemiske og nærendemiske, det vil sige, at de ikke findes andre steder på kloden.

Vigtigheden af at støtte op om naturbeskyttelse er særligt påtrængende i

Kolibrier ved feeder med sukkervand, især hvidnakkede jacobiner.

troperne, hvor de fleste arter er meget specialiserede og dermed særligt sårbare. Jeg havde med egne øjne set, at DOF's bidrag til naturbeskyttelse i Ecuador på over en million kroner er givet

rigtig godt ud, og vi har været med til at gøre en forskel.

Alex Rosendal er feltornitolog og medlem af DOF's internationale udvalg

Oplev efterårets fugletræk

Den 30. september fra kl. 07:00 til 13:00 tæller vi trækfugle sammen med BirdLife i 49 europæiske og centralasiatiske lande.

Alle kan deltage og opleve efterårstrækket på en af vores tre fuglestationer i Skagen, Gedser eller Blåvand.

www.dof.dk/eurobirdwatch17

DAGBOG

fra et hjælpeprojekt for

STÆRE

AF CARL JOHAN CORNELIUSSEN

Stæren har det svært mange steder i Danmark, fordi der mangler græssende dyr i landskabet. Men ved Sorø får stærene nu hjælp fra medlemmer af DOF Vestsjælland. "Vi håber, at projektet kan inspirere andre til at gøre noget for stærene", siger initiativtageren Carl Johan Corneliusen. Her kan du læse uddrag fra hans rapporter om projektet på www.dof-vestsjælland.dk

Carl Johan Corneliusens søn Alfred fik lov at holde den ringmærkede stæreunge, inden den blev sat tilbage i kassen. Foto: Carl Johan Corneliusen.

Et foredrag om stæren og det faldende antal ynglende stære i Danmark satte gang i et projekt i Sorø-området på Sjælland. Spørgsmålet var, om man kan få flere stære til at yngle i et område, hvis man sætter redekasser op på et sted, hvor forholdene burde være optimale.

12. marts 2017:

Der er nu opsat 10 redekasser i den gamle have ved Naturstyrelsen Storstrøms nedrevne Suserupgård. Der er registreret stære i området, ligesom der er udegående kreaturer i sommerhalvåret.

Holdet fra DOF Vestsjælland sætter stærekasser op. Det består af Kirsten Laursen, Henrik Baark, Inge og Arne Jensen, Carl Johan Corneliusen og hans to sønner Eigil og Alfred. Foto: Henrik Baark.

Man ser det for sig. En flok stære kom tidligere forbi området. De så, at der var græssende kreaturer og gode fødemuligheder, men ingen hule træer, og derfor fløj de videre. Men kommer de forbi nu, så ser de, at der er gode rede-muligheder for 10 par ved Suserupgård, og så vælger de at slå sig ned.

Om, det er så enkelt, er ikke til at sige, men kasserne er nu sat op og nummererede, så der kan holdes styr på æg og unger, hvis heldet er med projektet.

26. marts:

Både ved Flommen i Sorø og Suserupgård hænger der nu 10 kasser, som var et krav for at løfte projektet fra et lille forsøg til at være lidt mere videnskabeligt og få det godkendt til ringmærkning.

Zoologisk Museum har nemlig godkendt projektet, og under ledelse af PhD-studerende og DOF medarbejder Henning Heldbjerg bliver projektet nu fulgt de næste fem år, og stærene ringmærket, hvis de ellers vælger at benytte kasserne.

Og der er faktisk allerede stære i områderne. Ved Suserupgård og Tamosen ses jævnligt en pænt stor flok på op mod 100. Nu skal nogle af dem så tage kasserne til sig.

8. maj:

Stik mod al forventning har i hvert fald et par stære valgt at flytte ind i en af de nyopsatte kasser under Projekt Stære ved Flommen allerede første år

Der er jo opsat 10 kasser, og i forvejen er der i hvert fald to par stære, som ser ud til at yngle i naturlige huller. Et par på Flommen og et par lige ved Videncenteret ved Sorø Akademi over for Flommen.

Men at der så også allerede første år skulle være et par, som kastede sig over en af kasserne, er lidt af en overraskelse, for egentlig har det stået sløjt til med stære på Flommen de senere år.

I skrivende stund er der seks æg i den ene kasse, og de kommende dage vil vise, om der skulle komme flere i de andre kasser, for der er næsten færdige reder i flere af dem. Under alle omstændigheder er det planen, at stæreungerne skal ringmærkes, når de har en passende alder.

17. maj:

Jubel - der er stæreunger på Flommen, en af kasserne på Flommen har nu seks unger, som pipper med deres brede næb og trykker sig med deres dunede kroppe.

26. maj:

Så blev stæreungerne ved Flommen ringmærket. Små dunede unger med brede næb fik ring om benet og blev puttet tilbage i kassen. Snart flyver de ud i verden, men vender måske tilbage næste år. Henning åbnede kassen og fiskede en efter en ungerne op i en bomuldspose. Så satte han sig på hug og tog ungerne op en af gangen. På hans ringmærker-vest sad ringene lige til at tage, og med en tang, som er lavet

til ringmærkning, gav han ungerne ringe på og lagde dem ned i en anden bomuldspose. Eigil og Alfred fik kortvarigt lov til at holde en unge hver, og undertegnede ringmærkede den sidste, som en spæd start på at blive ringmærker.

Nu skulle de tilbage i kassen, og det foregik på en uventet måde for os, der ikke har ringmærket før. Henning satte låget på kassen, og så puttede han ungerne tilbage i kassen ved at lade dem hoppe ind gennem hullet. Ungerne var på dagen 10 dage gamle, så de var så store, at de sagtens kunne finde ud af at komme på plads i kassen.

12. juni:

Eventyret om stærene på Flommen og ved Naturstyrelsen Storstrøms Suserupgård er ved at være slut for i år.

Helt tomt er der dog ikke i kasserne på Flommen, for i en af dem ser det ud til, at et musvitpar har slået sig ned.

Hvis alt går, som det plejer med stærekasser, så dukker forældrefuglene op i sensommeren og renser kassen og synger lidt fra taget af den, så den er klar til næste år.

Er vi rigtigt heldige, så har andre stære eller ungerne fra i år fået øjnene op for Flommen, så flere af kasserne bliver beboet til næste år. Projekt Stære ved Flommen fortsætter i hvert fald til næste år, og kasserne bliver til efteråret lige tjekket, så vi er sikre på, at de hænger godt.

Carl Johan Corneliussen

En trailer fuld af stærekasser. Foto: Kirsten Laursen.

Henning Heldbjerg fra DOF løfter stæreungerne ud af kassen, mens Carl Johan Corneliussen holder stigen. Foto: Henrik Baark.

Stæreunge klar til at blive ringmærket. Foto: Kirsten Laursen.

Hvad har stære og sild til fælles? De benytter sig af samme strategi, når en fjende, enten det er i skikkelse af en rovfugl eller en rovfisk, nærmer sig. De stimler sammen til kompakte flokke og stimer, som er svære at bryde igennem.

Da vandrefalken ankom for at jage, forsøgte 10.000 stære at blive til én samlet og samarbejdende organisme. Da det hele sluttede, satte en sværm af stære minus én sig til rette for natten i skoven af tagrør.

Vandrefalk fløj solen sort over SORT SOL

Sammenhold og flokmentalitet er den bedste livsforsikring for stære på vej mod deres sovegemakker. Men det sker, at en falk med en tophastighed i styrtdyk på 385 kilometer i timen skaber sprækker i sammenholdet

TEKST OG FOTO: JAN SKRIVER

Jeg stod og betragtede små flokke af stære, der ankom fra alle verdenshjørner for at holde stæreseminar i skumringstimen, da falken kom jagende, så suset fra dens sabler af et par vinger kunne høres. Falken flænsede aftenfreden. Og alle

stærene flokkedes og forsøgte at blive til én samarbejdende organisme, for nu var det alvor. Det var kollektivets strategi, som stærene tog i brug, da rovfuglen ankom. Ligesom sild gør det i en stime. Eller zebraer, der flokkes i frygt på savannen, når løverne er sultne.

Når kødæderne indfinder sig, og jagten begynder, fortættes flokkene af jagede fisk, dyr og fugle. Det bedste forsvar er at forvirre fjenden i en flygtende og bevægelig klump.

Vandrefalken jog af sted i susende fart og stillede måltrettet mod stæreflokken, hvor dødsangsten havde forplantet sig på et splitsekund.

Fart kontra flokkens strategi

Stære kender vandrefalkens silhuet, og fuglene ved instinktivt, hvad den betyder. Som en tordensky en lummer sommerdag fortættes stærenes sky, mens falken tog højde for at komme op over den kompakte

flok, der lavede sort sol i klassisk stil. Verdens hurtigste dyr, vandrefalken, er registreret for en tophastighed i styrtdyk på mindst 385 kilometer i timen. Det er oppefra og lynhurtigt ned, at falken har sin styrke. Når vandrefalken i et hvinende styrt rammer sit offer, er slaget i reglen forbi. I fem minutter bølgede kampen. Stæreflokken blev til en levende dråbe kviksølv af himmelske dimensioner, der ændrede form alt efter, hvor falken befandt sig i luftrummet.

Det lykkedes til sidst vandrefalken at skabe så meget panik, at der gik hul på flokkens fællesskab. En stær blev skilt fra flokken og måtte lade livet, spiddet af falkeklør. Mens vandrefalken fik sin aftensmad, kastede 9.999 stær sig i sikkerhed i mosens våde skov af tagrør.

Jan Skriver er journalist og naturfotograf

For vandrefalken handler det om at komme op over flokken, den vil jage, hvorpå den i et susende styrtdyk forsøger at skille en enkelt fugl ud af fællesskabet som bytte.

Troldande-ællinger kan stadig findes i september. Foto: Ulrik Bruun.

For tidligt at gå i ATLASDVALE!

Det er stadig muligt at registrere ynglefugle til Atlas III-projektet

AF THOMAS VIKSTRØM

Selvom yngletiden for længst er overstået for især mange af småfuglene, kan der stadig ud på efteråret findes en hel del undtagelser. Her kommer nogle eksempler.

Alle arterne af lappedykkere har en lang yngleperiode, ofte med flere kuld, og både toppet og gråstrubet lappedykker kan registreres i atlas frem til den 11. september, lille lappedykker helt frem til 11. oktober. Hittidige indtastninger i atlasbasen viser da også forekomst af dununger af lappedykkere frem til starten af oktober.

Blandt svømmefuglene må også troldanden fremhæves. Den yngler senere end an-

Lille Lappedykker kan registreres frem til 11. oktober. Foto: John Larsen.

dre dykænder, især hvis maj-juni har været relativt kølige som i år. Sikkert ynglende troland er i skrivende stund endnu kun registreret i 247 kvadrater, men der kan stadig findes nyklækkede kuld i begyndelsen af september, så kig efter dem!

Agerhønen kan registreres i atlas frem til 11. oktober, men i atlasbasen er der observeret dununger helt ind i december, hvilket vi skal have kigget nærmere på! Kan andre bidrage med lignende iagttagelser?

Duer, ugler og svaler

De fire almindelige duearter er velkendte som langtidsynglende. Af disse kan tyrkerduen og hulduen registreres i atlas frem til den 21. oktober, ringduen til den 21. november og klippeduen (tamduen) hele året. På trods heraf er tyrkerdue i skrivende stund kun registreret som sikkert ynglende i 328 kvadrater og klippedue i 88 kvadrater, så disse arter er der virkelig basis for at eftersøge i løbet af efteråret.

Natuglen hævder sit territorium hele året rundt og kan derfor høres tudende og ind-

tastes hele året. Sikkert ynglende natugle er foreløbig registreret i 623 kvadrater.

Ser vi på spurvefuglene, så ankommer bysvalen lidt senere end de to andre svalerarter – landsvalen og digesvalen. At bysvalen ankommer lidt senere, skyldes formentlig, at den generelt tager insekter i ret stor højde, og her findes insekterne senere på foråret end nærmere jorden, hvor land- og digesvaler oftest finder føde. Bysvalen yngler derfor ret sent og kan registreres i atlasbasen helt frem til 11. oktober.

Fodring af bysvalungerne kan stadig ses sidst i september; det er i atlasbasen bl.a. noteret på Als og i København. Også gærdesmutten har en lang ynglesæson og kan registreres i atlas frem til 11. september. Derudover indeholder atlasbasen fx også yngleurolog engpiber på Fanø og ungefodrende gransanger ved København så sent som i den første september-uge, så der skal absolut stadig holdes øje derude!

I løbet af sensommeren eller efteråret vil hver enkelt kvadratsvarlig i Atlas III få tilsendt en liste over arter, der stadig kan

registreres frem til feltarbejdets slutning med udgangen af februar 2018, og som mangler i vedkommendes kvadrat(er). Også læsere af Fugle & Natur, der ikke er kvadratsvarlige, er meget velkomne til at rekvirere sådanne lister fra områder, de interesserer sig for. Skriv eller ring til thomas.vikstroem@dof.dk, 3328 3822.

Thomas Vikstrøm er biolog i DOF og organisatorisk leder af Atlas III-projektet.

KORT NYT

YNGLENYT FRA DANMARK

Bestanden af skestørke har i 2017 sat ny rekord i Danmark med 331 par fordelt på 12 lokaliteter, som alle er små øer i Jylland. Skestorken, som rettelig er en ibis, har været i nærmest konstant fremgang herhjemme, siden arten genindvandrede i 1996. En af årsagerne til fremgangen kan være klimaændringerne, som også kædes sammen med andre sydlige arters fremgang. I år er der også konstateret en egentlig ynglekoloni af sølvhejrer i Danmark, nemlig fire par i en fiskehejrekoloni ved reservatet Vejlerne nord for Limfjorden. Til gengæld har vejret i selve sommeren 2017 været til ugunst for flere sjældne ynglefugle. Sæsonen for hvid stork fusede ud i regn, rusk og kulde. Det så ellers lovende ud i det tidlige forår med flere enlige fugle på potentielle ynglelokaliteter, men det hele endte med et facit på bare to par med tre unger og to enlige fugle. De danske kongeørne havde også en skidt ynglesæson helt uden unger. De fire ynglende kongeørnepar i Nordjylland, der huser den samlede danske bestand, har haft deres ringeste ynglesæson nogensinde. For første gang i knap 20 år glipper det med frugtbarhed blandt de store rovfugle. Koldt vejr, alderdom og æggetyve blandt rovdyr kan være blandt forklaringerne på den gølge sæson. Højvande i juni førte til massedød blandt Vadehavets ynglefugle. Terner og vadefugle i hundredvis mistede æg og unger, da et ekstremt højvande i starten af juni oversvømmede Vadehavets kystnære kolonier. Det gik blandt andet ud over Danmarks største bestand af sjældne hvidbrystede præstekraver og truede dværgterner. Voldsom færdsel af turister tvinger fuglene længere ud, så de bliver mere udsatte for højvande.

Tyrkerdue kan registreres helt til den 21. oktober. Foto: Jan Skriver.

FOTOKONKURRENCE: Klar til

Næsten 2000 billeder er nu sendt ind til DOF's konkurrence "Årets Fuglefoto 2017" Kvaliteten er gennemgående høj, som det fremgår af disse sider. Det skal dog understreges, at de udvalgte foto her på siderne blot er eksempler valgt af redaktionen. De har ikke større vinderchancer end andre, og dommerne kommer først til, når de sidste billeder er sendt ind ved fristen den 20. september.

Kategori 1: Portræt

Øverst: Grågæs - familieportræt.
Foto: Henrik Friis.

I midten: Hærfugl på udkig.
Foto: Nina Sjølander.

Nederst: Her hænger jeg godt. Blåmejse.
Foto: Jan Thorhauge Petersen.

SLUTSPURT

Så du kan nå det endnu!

Dommerne er:

Egon Østergaard, formand for Dansk

Ornitologisk Forening

Vicky Knudsen, biolog og formand for DOF

Ung

Allan Gudio Nielsen, naturfotograf og

naturvejleder i Fugleværnsfonden

Der er tre kategorier: Portræt, Action og

Landskab med præmier til vinderne af alle

tre kategorier og en flot førstepræmie til

fotografen bag Årets Fuglefoto 2017 i

Danmark. Førstepræmien er en Swarovski

kikkert EL 10 x 42 WB til en værdi af kr.

18.400.

Regler for fotokonkurrencen:

Fotos til konkurrencen skal vise vilde fugle,
som naturligt hører hjemme i Danmark.

Det kan både være danske ynglefugle eller
trækfugle, man kan se i Danmark.

Fotos skal være taget med størst muligt
hensyn til fuglene.

Du må deltage med alle de fotos, du vil. Der
er tre kategorier:

1. Portræt
2. Action
3. Landskab

Kategori 2: Action

Øverst: *Sugekop – skovspurv fodrer unger.*

Foto: Arne Lilhaug.

I midten: *"Nu rapler det". Gråænder.*

Foto: Tage Stampe.

Nederst: *Elegance ved bækken.*

Bjergvipstjerter.

Foto: Steen Christensen.

Fotos skal være i jpeg-format i høj opløsning (Dimensioner: min. 2000 pixel på den smalle led, størrelse typisk min. 3 MB). Alle kan deltage, både medlemmer af DOF og ikke-medlemmer. De indsendte foto vurderes af de udpegede dommere, og det er alene dommernes afgørelse, hvem der vinder. Konkurrencen løber fra januar 2017 til efteråret med sidste frist den 20. september 2017. Herefter kårer dommerne en vinder af hver kategori og derefter et foto som vinder af Årets Fuglefoto 2017.

Vinderne præsenteres ca. 1. november ved udgivelsen af Fugle og Natur nr. 4-2017. Ved deltagelse giver du Dansk Ornitologisk Forening ret til at bruge de indsendte fotos fremover i alle DOF's medier, herunder sociale medier, samt til eksterne medier, hvor det tjener fuglenes interesse. Fotografens navn vil altid fremgå ved brug af foto.

Du kan læse mere og indsende foto til konkurrencen på webadressen: www.aaretsfuglefoto.dk

Kategori 3: Landskab

*Øverst: Mallemukkens fornemmelse for hav.
Foto: Jan Helbo Pedersen.*

*I midten: Bramgæssene samler sig.
Foto: Charlotte West.*

*Nederst: "Her er for koldt, jeg er smuttet".
Sangsvaner.
Foto: Morten Tom-Petersen.*

NATURBUTIKKEN.DK

Dansk Ornitologisk Forening

HANWAG

Valungo Bunion sko

Sort nubuck med kromfri læderforing.
Er velegnet til fødder med knyster.
Fås i dame str. 37 til 42
Og i herre str. 42 til 47

Pris: 1.599 kr.

Medlemspris: 1.280 kr.

Alta Bunion GTX vandrestøvle

Brun nubuck.
Vandtæt vandrestøvle.
Fås i dame str. 37 til 42
Og i herre str. 42 til 47

Pris: 1.899 kr.

Medlemspris: 1.520 kr.

FJÄLLRÄVEN

Snow damecardigan

Farve Frost green
I 100 % uld. Str. S til xl

Pris: 1.299 kr.

**Medlemspris:
1.040 kr.**

Lada herresweater

Farve Grey
I 80% uld og 20 % polyamide
Str. S til xxl

Pris: 1.199 kr.

Medlemspris: 960 kr.

BØGER

Lonely Planet

Fremragende rejsebøger, på engelsk,
når du skal ud og opleve verden. Med
Bykort, spisesteder, seværdigheder og andre
gode nyttige ting. Se flere på Naturbutikken.dk

Pris fra 209 kr.

Havens fugle

En personlig fuglebog,
som både beskriver
fuglene som de er, men
også med nogle skæve,
finurlige input fra Carl
Christian Tofte, sådan som
han oplever fuglene.

Pris: 149 kr.

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg:

Golfhuset, Borgmester Jørgensensvej 11
Kontakt: Børge Søndergård (tlf. 20 22 17 52)

Møder i Frederikshavn:

Knivholt Hovedgård, Hjørringvej, Naturlokalet
Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Møder i Rold Skov:

Skillingbro Naturskole, Røde Møllevvej 17, 9520 Skørping
Kontakt: Gitte Holm (tlf. 21 75 48 68)

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

TURE

Fugletur til Kytterne og Ulvedybet søn. 17/9 kl. 9:30 til ca. 15. Mødested for enden af Kytternevej, som er en sidevej til Kjellerupsvej, der forbinder Haldager med Gjøl. Vi kigger bl.a. efter fiskeørn, som plejer at være i åmundingen på denne tid. Turen foregår i egne biler, og folk i Aalborg uden bil kan kontakte Børge Søndergård. Turledere: Mogens Larsen (tlf. 26 82 49 54) og Børge Søndergård (tlf. 20 22 17 52).

MØDER

Fugle og Natur i Sri Lanka v. Esben Sloth Andersen ons. 27/9 kl. 19. Skillingbro Naturskole.

Biodiversitet i Arktis tors. 26/10 kl. 19-20:45. Aalborg Universitet, S12-14, Lokale 223, Strandvejen 12-14, plan 1, 9000 Aalborg. Tilmelding påkrævet.

Kerala i Sydindien tors. 2/11 kl. 19. Knivholt, Frederikshavn. Mødeleder: Peter Kristensen (tlf. 21 46 10 81).

Jysk Natur v. Journalist Søren Skov ons. 8/11 kl. 19. Skillingbro Naturskole.

Feltornitologisk kursus v. Klaus Malling Olsen fre. 10/11 kl. 18:30-21 & lør. 11/11 kl. 10-15. Fre. på Aalborg Universitet, Strandvejen 12-14. Lør. ekskursion i egne biler (aftales nærmere fredag). Pris: Kr. 795,- (medlemmer af DOF dog kr. 595,-). OBS: Kikkert bør medbringes. Ring til Folkeuniversitetet for at få din DOF-rabat. Tilmelding: Folkeuniversitetet via www.fuaalborg.dk / tlf. 98 16 75 00 / info@fuaalborg.dk.

Fuglebiblioteket holder åbent 6/9, 4/10, 1/11, 6/12 kl. 10-12. Golfhuset. Vi har bøger, turrapporter og tidsskrifter, som alle medlemmer kan låne.

Se uddybende omtaler under ture og møder på DOF Nordjyllands hjemmeside: www.dofnord.dk

Skagen Fuglestation - arrangementer og aktiviteter, se hjemmesiden: www.skagenfuglestation.dk

Gråmejserne

Specielt for SENIORER

Disse ture afholdes på hverdage og henvender sig især til seniorer. Alle er dog velkomne til at deltage. De fleste ture er på 4-5 timers varighed. Medbring madpakke og drikkevarer samt påklædning og fodtøj efter årstiden. Hvis du vil vide mere om turene eller foreslå nye ture, så kontakt en af kontaktpersonerne: Poul Erik Sperling (tlf. 20 28 44 05, e-mail: pes@vildtfarmnord.dk), Tscherning Clausen (tlf. 98 31 73 54, e-mail: tsc.vib@mail.tele.dk), Svend Erik Mikkelsen (tlf. 61 60 73 61, e-mail: svemik45@hotmail.com).

Mailingliste for Gråmejer

For kort-varsel turer udsendes der en mail 1-2 dage før. Kan eks. være til en våge i isen ved Sebbesund en vintersolskindsdag, en brun tornskade et sted i Nordjylland eller traneeovernatning med solskin kl. 17 ved Krap-tårnet, Vejlerne. Send din e-mail adr. til: pes@vildtfarmnord.dk. mærket "Gråmejselisten".

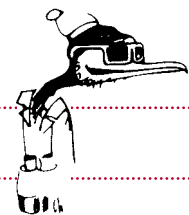
Nationalpark Thy og Agger Tange 25-27/9 kl. 10. Kvikly, Loftbrovej ved Bouet. Turledere: Poul Erik Sperling og Svend Erik Mikkelsen. Uddybende oplysninger kommer på www.dofnord.dk

Hirtshals man. 23/10. Mødested for samkørsel fra Aalborg: Kvikly P-plads Loftbrovej, Bouet kl. 8 eller ved Hirtshals Fyr kl. 9. Vi undersøger, om der foregår noget havtræk ud for fyret og gennemgår havneområdet for at finde arter som gråmåge, hvidvinget måge og ride. Det skulle også være muligt at få lejlighed til at se Danmarks sidste toplærker. Turledere: Svend Erik Mikkelsen og Tscherning Clausen.

Georgien v. Anni Guldborg Madsen man. 30/10, kl. 14-16. DOF-lokalerne, Golfhuset Borgmester Jørgensensvej 11, Aalborg. Anni har deltaget i en fugletur til Georgien med Scanbird. Hun vil fortælle om turen til dette spændende land og vise billeder af fuglene der fra. Kaffe og kage kan købes, og biblioteket er åbent.

Lille Vildmose tir. 14/11 kl. 9. Lille Vildmosecentret. Større antal af pibesvane, sangsvane, sædgås, kortnæbbet gås og canadagås er nu ved at samles i mosen sammen med mindre antal bramgæs og blisgæs. Rovfugle som fjeldvåge, vandrefalk, kongeørn og havørn træffes også jævnligt ligesom stor tornskade. Endelig kan vi, hvis vi har heldet med os, lykkes med også at se elgene. Der er måske også nyt om genopretningen af Birkesø. Turen varer 4-5 timer, husk madpakke og drikkevarer. Turledere: Poul Erik Sperling og Tscherning Clausen.

Østjylland

DOF Østjylland

Kontakt

Ole Bøgh Vinther, F.G.E. Rostrups Vej 16, 8000 Århus C, tlf. 25 15 23 25, olebvinther@gmail.com.

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk/ture-og-moeder samt på www.dof.dk/oplev-fuglene/ture-og-aktiviteter (søg på DOF Østjylland hvor der står Søg i aktiviteter...), der finder du de fulde beskrivelser. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående. Husk desuden muligheden for tilmelding til e-mail gruppe på <https://dofoj.dk/nyheder-via-e-mail/> for direkte tilsendelse af nyheder med mere.

TURE

Kom tæt på fuglene, lån en kikkert, i Botanisk Have lør. 2/9 kl. 10. Eugen Warmings Vej ved nr. 39 på amfiscenen.

Naturens Dag ved Årslev Engsø søn. 10/9 kl. 10. Storskovvejs P-plads lige vest for Constantinsborg.

Kom tæt på fuglene, lån en kikkert, ved Egå Engsø lør. 7/10 kl. 10. Egå Engsø, Viengevej 7, ved parkeringspladsen.

Rügen - en perle på fuglenes trækrute! Fre. 13/10-16/10 kl. 7:45. Ved Musikhuset, Aarhus. Arr. Natours i samarbejde med DOF Østjylland. Tilmelding senest fre. 1/9.

MØDER

Torne Lapmark, Norsk Finmark i juni-juli 2016 tor. 7/9 kl. 19:30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Natur lokalet. Arrangør: ØBF.

Tirsdagsmøde tir. 26/9 kl. 19:30. Emne endnu ikke fastlagt. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Natur lokalet.

Rejsen til Verdens Ende - 10.000 km sejltur blandt pingviner, albatrosser, sjældne havfugle, hvaler og sæler imellem New Zealand og Ross-havet i Antarktis tir. 31/10 kl. 19:30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Natur lokalet.

Blandt træpalmer, gletsjere, vulkaner og kraftige jordskælv tor. 16/11 kl. 19:30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Natur lokalet.

Gråkragerne

Specielt for SENIORER

Alle ture gennemføres i privatbiler. Der er normalt ikke tilmelding, men send en e-mail, eller ring, til turlederen, hvis du har ledige pladser, eller ønsker kørelejlighed. Så forsøges fælleskørsel arrangeret. Hvor tilmelding kræves er dette nævnt under turene. I tilfælde af aflysning eller ændring i planerne udsendes besked via e-mail listen, tilmeld dig der for denne, hvis du ikke allerede har gjort det. Det kan gøres på <https://dofoj.dk/graakragerne>, så får du også besked når der er nye ture, påmindelser om ture osv. Praktiske oplysninger: Husk tøj tilpasset vejret, solidt fodtøj og kikkert. Hold godt øje med din e-mail op til turen. I tilfælde af dårligt vejr kan turen blive aflyst.

Årslev Engsø tir. 19/9 kl. 13-16. P-pladsen ved Storskovvej 22A, Viby J. Vi mødes på parkeringspladsen på Storskovvej, lidt vest for Constantinsborg, hvor fra vi går gennem skoven ned til Årslev Engsø. Vi starter med et kig ved skjulet i den gamle pumpestation, hvorefter vi går ud mod fugletårnet og vest-enden. Der skulle på denne tid gerne være forskellige vadefugle, gæs, ænder og mulighed for såvel havørn som fiskeørn, foruden hvad der måtte være af småfugle i skoven og på engene.

Alrø, Lerdrup Bugt, Horskær og Splidholm man. 9/10 kl. 10-15. P-pladsen ved Alrø Egehoved. Vi mødes på parkeringspladsen ved Alrø Egehoved og ser hvad der er på Horsens Fjord. Herfra kører vi i roligt tempo tilbage mod dæmningen, og gør stop hen langs kysten og langs vejen med udsigt til Alrø Poldkrog. Fra Alrø kører vi videre til østsiden af Lerdrup Bugt ad Lindenæsvej, hvor fra vi får udsigt over vigen. Endelig kører vi videre til Horskær og Splidholm.

Mossø, Klostermølle, Klosterkær og Emborg Odde tor. 9/11 kl. 10-15. P-pladsen ved Klostermølle. Vi mødes på parkeringspladsen ved Klostermølle og går ned til fugletårnet og ser om der skulle være vandstær, isfugl og evt. bjergvipstjert. Vi tager også et kig på søen og ser hvad den rummer. Derfra videre til Klosterkær hvor vi går en tur langs åen hvis der er stemning til det. Endelig kører vi over Emborg Odde, hvor vi ser hvad Mossø kan tilbyde fra denne side. Måske havørnen også kommer forbi et af stederne.

NATURBUTIKKEN.DK

Dansk Ornitologisk Forening

PINEWOOD

Caribou tc bukser

Farve Dark oliven. Dobbelte lårlommer med lynlås. Fås i dame str. 36 til 46. Og i herre str. 48 til 58

Pris 999 kr. Medlemspris: 800 kr.

Dame

Herre

Wildmark stretch shell damejakke

Farve Burgundy/orange
Vind- og vandafvisende.
Str. S til xxl

Pris: 699 kr.

Medlemspris:

560 kr.

Grouse lite herrejakke

Farve Jagtbrun.
Vind- og vandtæt
letvægtsjakke.
Str. S til xxl

Pris: 1.499 kr.

Medlemspris: 1.200 kr.

Prestwick exclusive herreskjorte

Farve Terracotta/oliven
100% bomuld skjorte
med brystlommer.
Str. S til xxl

Pris: 599 kr.

Medlemspris: 480 kr.

Specielt for
KVINDER

FUGLEPIGERNE

Langeland og Tåsinge lør. 23/9 kl. 10:30-16. P-plads ved Dovns Klint (for enden af Gulstavvej). Turleder: Rikke Rørbech (tlf. 22 24 98 50) og Lotte Skjærbæk (tlf. 25 77 52 32).

Vejlen, Vosnæs og Noret søn. 24/9 kl. 10- ca. 15. P-plads ved fugletårn ved Vejlen, Tåsinge. (Sønder Vosnæsvej ved den østlige del af Vejlen). Kontakt Lotte Skjærbæk.

Ho Bugt, Sneum Digesø og Ribe lør. 14/10 kl. 10-16:30. Billum Kirke, Kildegårdvej 2, 6852 Billum. Turledere: Lotte Skjærbæk (tlf. 25 77 52 32) og Inge Olesen (tlf. 61 16 57 76).

Alrø, Lerdrup Bugt, Gylling Næs og Horskær søn. 19/11 kl. 10-15:15. Toiletbygningen før dæmningen på Alrø. Turledere: Rikke Rørbech (tlf. 22 24 98 50) og Dorte Faurschou Hertz (tlf. 41 85 72 54).

Sydøstjylland

LOKAL

DOF Sydøstjylland

Kontakt

Hans Pinstrup, Dalagervej 95, 8700 Horsens, Tlf. 75 64 27 73
www.dof-sydostjylland.dk. E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

TURE

Tur til Rosenvold lør. 9/9 kl. 7. P-pladsen sydøst for Rosenvold lystbådehavn. På gode dage er fugletrækket ved Rosenvold på nordsiden af Vejle Fjord imponerende. Et stort udbud af arter kan ses, bl.a. rovfugle og mange forskellige småfugle. Ingen tilmelding. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 27 73 el. 20 48 81 73).

Nørresø og Vadehavet tirs. 12/9 kl. 10. Lægan P-plads på Møllehusvej, Tønder. Tilmelding senest 9/9 til Conny Brokholm (tlf. 24 49 85 04 eller e-mail: conny.brokholm@mail.dk).

Trækfugletur, søn. 1/10 kl. 14-16. Pendlerpladsen ved afkørsel 56 Horsens V. I samarbejde med Dansk Naturfredningsforening. Bygholm Enge vest for Horsens er en yndet lokalitet for trækkende svømme- og vadefugle. Vi går en tur på stien rundt om det våde engareal med ophold i fugletårnet undervejs. Kikkert bør medbringes. Ingen tilmelding.

Tur til Rosenvold lør. 7/10 kl. 7:30. P-pladsen sydøst for Rosenvold lystbådehavn. På de gode dage er fugletrækket ved Rosenvold på nordsiden af Vejle Fjord ganske pænt, og et stort udbud af arter kan ses, bl.a. rovfugle og mange forskellige slags småfugle. Ingen tilmelding. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 27 73 el. 20 48 81 73).

Glentetur tor. 12/10 kl. 16:30-17:45. P-pladsen ved Korning Kro. I samarbejde med Dansk Naturfredningsforening. Mange røde glenter har i nogle år

benyttet små skove i nærheden af Korning som natrasteplass, og det er et fascinerende syn at se de store rovfugle komme flyvende ind til natstæde. Kikkert bør medbringes. Ingen tilmelding nødvendig.

Møde om Svalbard tors. 16/11. Vejle. Foredragsholder John Frikke. Nærmere oplysninger vil blive bragt på DOF SØ-Jyllands hjemmeside.

Vestjylland

LOKAL

DOF Vestjylland

Kontakt

Formand: Lars Holm Hansen, Sandbækvej 26, 6971 Spjald
Tlf. 22 96 13 17, Mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture: Poul Krag, Skrænten 15, Sevel, 7830 Vinderup
Tlf. 97 44 84 17 / 22 36 02 36, Mail: poukrag@tdcadsl.dk

Seniorture: Peder J. Pedersen, Mejdalvej 14, 7500 Holstebro
97 46 84 81 / 23 67 88 75, Mail: seniorture@dofvestjylland.dk

Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

TURE

Efterårstrækket på Geddal Strandenge søn. 3/9 kl. 10-12. P-pladsen ved Geddal Enge. Denne dag vil skrænten og fugletårnet være bemandet med ornitologer og teleskoper. Stor chance for en sjældenhed, måske en vandrefalk. Turledere: Steen Fjederholt og Leif Novrup m.fl. Arr.: Dansk Ornitologisk Forening og Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Fuglelivet i Skjern Enge netop nu søn. 3/9 kl. 8-12. I fugleskjulet ved vejen mellem Lønborg og Skjern. De sidste skestørke og trækkende vadefugle ses på de fladvandede arealer. Store flokke af grågæs og ænder begynder at indfinde sig i ådalen. Vi starter i Hestholmtårnet. Her ses ofte flokke af gul vipstjert og dobbeltbekkasin. Bagefter beslutter vi, hvad vi skal på udflugt efter. Turleder: Jens Hasager Kirk (tlf. 20 72 83 78).

Åben Ådal - Vrimmel af trækkende vadefugle og ænder i Skjern Enge søn. 17/9 kl. 13-16. I fugleskjulet ved vejen mellem Lønborg og Skjern. Sandsynligvis ser vi også havørne og vandrefalk. Teleskoperne er stillet op i fugletårnet. Turleder: Marianne Linnemann (tlf. 20 14 50 10, e-mail: linnemann.marianne@gmail.com), Børge Vistisen, Tage Madsen (tlf. 23 64 14 06). DOF-Vestjylland i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

Fugle Overalt- stor fugledag i Skjern Enge for børn, forældre og bedsteforældre lør. 21/10. Oplysning om sted, tid og program vil kunne læses i de lokale aviser og på DOF Vestjyllands hjemmeside i løbet af oktober måned. Kontaktperson: Marianne Linnemann (tlf. 20 14 50 10, e-mail: linnemann.marianne@gmail.com).

Efterår ved Vest Stadil Fjord lør. 28/10 kl. 8-13. P-pladsen ved Bækbygård Strand ca. 10 km nord for Søndervig. Vi starter med lidt havobs. ved Vest Stadil Fjord er der på dette tidspunkt gode muligheder for forskellige gåsearter, flere arter rovfugle og småfugle. Vi holder kaffepause ved jagtthytten. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75).

LÆR DIT KAMERA AT KENDE FRA A-Z

Vil du tage bedre billeder?

Nu har du muligheden for at lære dit kamera bedre at kende. Sammen med DOF inviterer vi til kursusdage **den 28. oktober i Nordjylland** og **den 29. oktober i København**. På kurset vil **Michael Bang** gennemgå alle de basale indstillinger, så du kan fange øjeblikket. Udover kurset vil **Jari Peltomäkki** og **Henrik Haaning** fortælle og vise deres billeder som yderligere inspiration.

Der vil være flere detaljer og tilmelding på **DOF.dk** i løbet af september

Michael Bang

Henrik Haaning

Jari Peltomäkki

OLYMPUS

Gæs og svaner i Skjern Enge søn. 5/11 kl. 10-14. I fugleskjulet ved vejen mellem Lønborg og Skjern. Engene vrirler med gæs og svaner, og på markerne løber viber og hejler. Havørnene viser unger frem. Vandrefalken, bjerglærker og lapværlinger ser vi måske også. Turleder: Jens Hasager Kirk (tlf. 20 72 83 78).

Læs mere om DOF Vestjyllands ture og møder på hjemmesiden: dofvestjylland.dk

Gråspurvene

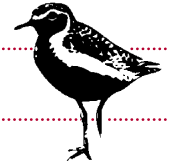
Specielt for
SENIORER

Fjandø, Thorsminde og Bøvling Klit ons. 20/8 kl. 9-13. Sdr. Nissum Kirke. Vi vil hovedsageligt kigge efter vadefugle, gæs og ænder. Ved Thorsminde ser vi hvad havet kan byde på en efterårsdag. Husk kaffe/the og madpakke! Turleder: Peder J. Pedersen (tlf. 23 67 88 75 / 97 46 84 81, e-mail: pjp@post7tele.dk)

Bækbygård Strand og Vest Stadil Fjord tirs. 24/10 kl. 8 - ca. 12. P-pladsen ved Bækbygård Strand ca. 10 km nord for Søndervig. Vi starter ved havet. Her er der chance for søkonge mm. Efter havobsen tager vi ind i området ved Jens Bjerg-Thomsens hytte ved Vest Stadil Fjord. Mulighed for flere arter rovfugle og andefugle. På Stadiløvej er der måske bjerglærker. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75, e-mail: jballegaard@youmail.dk).

Skjern Enge tors. 16/11 kl. 9 - ca. 12. Det store Fugletårn på Lønborgvej (Hestholmårnet). En traditionsrig tur med gæs fra nord, gulnæbbede svaner, rovfugle og med lidt held bjerglærke, snespurv og lapværling. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75, e-mail: jballegaard@pc.dk).

DOF Nordvestjylland

Kontakt

Formand: Jan Skjoldborg Kristensen, Gyvelvænget 161
7730 Hanstholm, Tlf. 81759040
Mail: [Jan.skjoldborg.kristensen\(a\)gmail.com](mailto:Jan.skjoldborg.kristensen(a)gmail.com)

Ture: Martin Høj Hansen . Tlf. 87 51 41 52
Mail: martin.hoj.hansen@gmail.com

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk og på Facebook under DOF Nordvestjylland.

TURE

Fiskeørne ved Kølsen Enge søn. 3/9 kl. 8-11. Vi mødes på p. pladsen for enden af Brunbankevej og går ad naturstien ud til udmundingen af Skals Å. Turleder: Martin Høj Hansen (tlf. 87 51 41 52).

Fugletur til Geddal Enge søn. 24/9 kl. 09-12. Mødested: P-pladsen ved Geddal Enge. Kontakt: Marianne Suhr (tlf. 61 33 37 55).

Hanstholm/Roshage søn. 22/10 kl. 8-12. Roshage, Hanstholm. Nordre Strandvej 41, Hanstholm. Vi håber på hård vind fra en vestlig retning. Med de rette betingelser er der rigtig gode muligheder for, at havfuglene ses fint

**Dansk
Ornitologisk
Forening**

TILMELD DIG BETALINGSSERVICE NU & UNDGÅ AT BLIVE RINGET OP SENERE...

I DOF vil vi hellere bruge vores tid & penge på at beskytte fuglene end på at betale regninger — det tænker vi, at du også hellere vil?

Derfor ringer vi & hjælper alle jer, som endnu ikke er tilmeldt Betalingsservice, med at blive det i september.

DOF har nemlig indgået et samarbejde med den socialøkonomiske virksomhed, All Ears, som vil være dem, der ringer til dig. Det betyder, at den person du snakker med har et synshandicap, & at alt overskud fra virksomheden geninvesteres i arbejdspladser for mennesker med synshandicap.

Vi forsikrer dig hermed, at DOF står fuldt inde for det menneske, som ringer til dig, & at dine oplysninger transmitteres både sikkert & fuldt fortroligt.

Læs mere & tilmeld dig på dof.dk/betalingservice eller ring til os på **33 28 38 00** hverdage kl. 11—15.

fra Roshage! Turleder: Gerner Majlandt (tlf. 29 26 29 66).

Vest Stadil Fjord søn. 5/11 kl. 9-12. P-pladsen ved Bækbygård Strand, Husby Klitvej ved 10 km stenen nord for Søndervig. Vi starter med at gå op i klitterne hvor vi vil kigge efter træk af havfugle m.m. ved kysten. Turleder: Gerner Majlandt (tlf. 29 26 29 66).

Gråmejserne

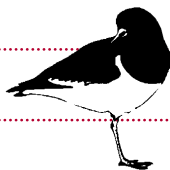
Nordmors - Skarregaard ons. 13/9 kl. 9-13. Skarregaard, Feggesundvej 53 Nykøbing Mors. Vi går en tur på ca. 5 km rundt i området, som byder på både eng, skov og sø. Vi håber på at finde gæs, rovfugle, sortstrubet bynkefugl samt små fugle i skoven. Turledere: Hans Dahlggaard (tlf. 26 32 61 60) og Erling Andersen (tlf. 30 23 64 27).

Krægpøt og Harbo Slette man. 9/10 kl. 10-14. Vigsø Feriecenter, Vigsø Bugt vej 1, Vigsø 7730. Lige neden for Vigsø ferie center drejer man til højre ad Krægpøtvej, her mødes vi. Disse 2 lokaliteter med hav, hede og søer ligger lidt gemt væk fra alfarvej. Det er steder, hvor vi på en god dag kan være heldige at finde specialiteter som laplandsværpling og dværgværpling. Stor tornskade, gæs, blå kærhøg og havørn ses jævnligt, samt desuden rastende/trækkende havfugle og rørsurve. Turleder: Hans Dahlggaard (tlf. 26 32 61 60) og Erling Andersen (tlf. 30 23 64 27).

Sydvestjylland

LOKAL

DOF Sydvestjylland

Kontakt

Søren Peder Nielsen, Valmuevænget 17, 6710 Esbjerg V
Tlf. 40 87 58 82, E-mail: spnhjerting@gmail.com

Se også www.dofsydvest.dk

Ved siden af det faste turprogram arrangeres hverdagsture med få dages varsel. Få besked om dem via vores nyhedsbrev.

Tilmeld dig det med en mail til spnhjerting@gmail.com.

TURE

Blåvand og Skallingen lør. 7/10 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Alternativt: P-pladsen ved Blåvand fyr kl. 08.45. Vi starter dagen med at kigge på havfugletræk ved Blåvand. Herefter ser vi efter rastende fugle på Grønningen, Skallingen og Nyeng. Tilmelding senest 5/10 til Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44, e-mail: 7200grind@gmail.com). Turledere: Kim Mogensen og Per Fabricius (tlf. 20 83 07 58, e-mail: fabrik.ugle@gmail.com).

Vest Stadil Fjord og Bækbygård Strand lør. 11/11 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Vi ser primært efter rovfugle og svømmefugle forskellige steder ved Vest Stadil Fjord, men tager os også tid til at se på havfugletræk ved Bækbygård Strand. Tilmelding senest 9/11 til Søren Peder Nielsen. Turleder Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82, e-mail: spnhjerting@gmail.com) og Per Fabricius (tlf. 20 83 07 58, e-mail: fabrik.ugle@gmail.com).

Sønderjylland

LOKAL

DOF Sønderjylland

Kontakt

Formand: Jørn Vinther Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
74 53 17 20/20 80 39 16, [jorn.vinther.sorensen\(a\)gmail.com](mailto:jorn.vinther.sorensen(a)gmail.com)

Ture: Karl Schlichter, Nørremark 36, 6230 Rødekro, Tlf: 74 66 13 96
E-mail: karl.schlichter@privat.dk

Panurus: E-mail: gaborgraehn@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-syd.dk samt i Panurus

TURE

Det tyske Vadehav ved Schlüttsiel lør. 9/9 kl. 9. P-pladsen ved Tønder Svømmehal, Sønderlandevej 4. Vi vil bl.a. se flere hundrede skestørke samt ænder, vadere, gæs, småfugle og rovfugle. Varighed: ca. 4 timer. Der er samkørsel. Husk pas og madpakke. Turleder: Inger Sønnichsen (tlf. 23 62 99 34).

Oldenor, Bundsø og Mjels Sø lør. 30/9 kl. 9-12. P-pladsen ved pumpehuset ved Mjels Sø. Men den nye Bundsø har vi fået endnu et godt fuglested på Nordals. Turleder: Gabor Graehn (tlf. 42 72 04 40) og Hans J. Leth Hansen (tlf. 29 78 69 70). Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland. Ring evt. om samkørsel.

Gåsetur til Ballum Sluse lør. 28/10 kl. 8. P-pladsen ved Ballum Sluse. Varighed: 3 timer. Turleder: Jan Ravnborg (tlf. 28 14 44 64).

Kegnæs søn. 29/10 kl. 10-12:30. P-pladsen ved nordenden af Drejet. Vi ser på, hvad der er ved Hjortholm enge og Hartsø samt havet syd for Kegnæs. Turleder: Viggo Petersen (tlf. 51 35 13 73). Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland. Ring evt. om samkørsel.

Formiddagstur til Gråsten Søerne tors. 9/11 kl. 9-11:30. P-pladsen ved Slotshaven. Normalt ses ret mange arter, nogle i tusindvis. Turleder: Lars P. Hansen (tlf. 40 87 62 44). Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland. Ring evt. om samkørsel.

Kelstrup Plantage - ny lokalitet prøves lør. 18/11 kl. 10-12:30. U-formet P-plads ved Stokkebrovej. Med lidt held kan man finde sortspætte, huldue mm. Turleder: Klaus Bo Jensen (tlf. 50 94 33 63). Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Formiddagstur til Sandbjerg Møllesø søn. 26/11 kl. 9-11:30. Ved slottets parkeringsplads. Vi ser ofte isfuglen, men søen er ellers tilholdssted for mange andefugle. Turleder: Gabor Graehn (tlf. 42 72 04 40). Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland. Ring evt. om samkørsel.

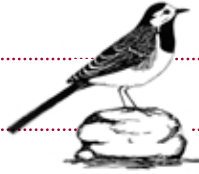
Repræsentantskabsmøde

DOF's efterårsrepræsentantskabsmøde finder sted i dagene 18-19/11 2017 på Dalum Landbrugsskole.

Dagsordenforslag skal være repræsentantskabets forretningsudvalg i hænde senest fire uger før mødet.

Eventuelle spørgsmål til Fuglenes Hus 33283800

DOF Fyn

Kontakt

Formand: Henrik Kalckar Hansen, Norddalen 27, 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38, E-mail: kalckar@webspeed.dk

Eskursionsudvalg

Michael Mosebo Jensen, Røjle Bygade 102, 5500 Middelfart
Tlf. 26 82 07 29, E-mail: mmj@doffyn.dk

TURE

Tur til Vestjylland tors. 7/9. En hverdagstur til Vestjylland. Den går enten til nr. Lyngvig eller Bækbygård Strand. Ring til turleder Kell Grønberg (tlf. 20 91 15 06) og hør nærmere. Tilmelding påkrævet.

Trækfugle på Sydlangeland søn. 17/9. Det starter med fremvisning af ringmærkning, derefter fokus på rovfugletrækket. Tilmelding til turleder Michael Bjerregård på tlf. 53 60 07 84.

Trækfugletur til Sydlangeland ons. 4/10 kl. 7. Dovns Klint. Tilmelding til turleder Kell Grønberg på tlf. 20 91 15 06.

Vestfyn rundt søn. 19/11 kl. 8:30. Vi starter ved p-pladsen ved Strib Fyr for at se efter alkefugle. Derefter dribles der ned langs vestkysten. Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen på tlf. 26 82 07 29.

MØDER

Caféaften om tur til Galapagos og det sydlige Ecuador 2017 tors. 16/11 kl. 19-21:30. DOF Fyns lokaler på Rasmus Rask Skolen, Bellinge. Der vises billeder om fugle og sjove øgler fra en tur sommeren 2017 ved Allis Nielsen og Michael Mosebo Jensen.

Storstrøm

DOF Storstrøm

Kontakt

Michael Thelander, Løjtoftevej 175, 4900 Nakskov, Tlf. 54 92 83 46
E-mail: m.thelander@post.tele.dk
Se mere på hjemmesiden: www.dof-storstrom.dk

TURE

Læs om flere arrangementer samt om ændringer og supplerende information om de nedenstående på www.dofstor.dk

Efterårets fugle på Feddet lør. 16/9 kl. 8:30-13. Leder Bent Rung Nielsen.

Trækfugletur på Gedser Odde lør. 16/9 kl. 9-12. Ledere Bo Kayser og medleder.

Seniortur til Ravnstrup Sø og Hørhaven ved Tystrup fre. 22/9 kl. 10-16. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen ved nr. 12) ved Ravnstrup Sø. Ledere Henrik Baark og Kirsten Laursen (tilmelding på e-mail: mosterlaura@mail.dk).

Åbent Hus ved Gedser Fuglestation – ringmærkning søn. 24/9 kl. 9-12. Ledere: Fuglestationens personale.

Ulvshale lør. 30/9 kl. 9-13. Leder Leif Schack-Nielsen.

Fugle, planter m.m. ved Roneklint og Maderne lør. 30/9 kl. 9-13. Leder Bo Kayser.

Trækfugletur på Gedser Odde tirs. 8/10 kl. 9-12. Ledere Benny Steinmejer og Ole Friis Larsen.

Ænder og rovfugle ved Maribosøerne lør. 21/10 kl. 9-12. Leder Bo Kayser.

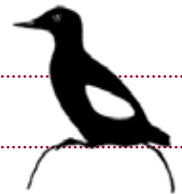
Weekend-kursus om måger og andre søfugle 3.-5/11 med base i Stege. Turleder: Klaus Malling Olsen. Nærmere info på www.dofstor.dk

MØDER

Oplevelser fra Ølandsturen i foråret ons. 4/10 kl. 19-22. Nykøbing F. Foredragsholdere Finn Jensen og Benny Steinmejer.

Arbejdet på Gedser Fuglestation tirs. 10/10 kl. 19-21. Allerslev. Foredragsholdere Hans Lind og Benny Steinmejer.

Vestsjælland LOKAL

DOF Vestsjælland

Kontakt

Formand: Lasse Braae, Sophievej 10, 4581 Rørvig
Tlf. 28 90 10 82, E-mail: lassebraae@hotmail.com

Ture: Kirsten Laursen & Henrik Baark, Tlf. 57 82 02 30
E-mail: mosterlaura@mail.dk

www.dof-vestsjaelland.dk

Borreby Mose søn. 3/9 kl. 9. Borreby Gods, parkeringspladsen. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41). Vi går rundt i området ved mosen og Skælskør Fjord. Trækket er nu i gang sydpå. Måske fortsætter vi til Stigsnæs for obs. af hvepsevåge og fiskeørn.

Naturens Dag på Røsnæs søn. 10/9 kl. 10-15. Traditionen tro afholdes Naturens Dag på Røsnæs i sam-arbejde mellem DOF, DN og Danmarks Jægerforbund. Alle bidrager med aktiviteter, værksteder og guidede ture for børn og voksne. Kontaktperson: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62, e-mail: jens@boesen.org).

Naturens Dag ved Kongskilde Naturcenter søn. 10/9 kl. 10-15. Mødested: Kongskilde Naturcenter, Skælskørvej 29, Sorø. Parkering på Kongskildes P-plads, Skælskørvej 34, 4180 Sorø. Der vil være aktiviteter i løbet

"Man kan godt blive træt af at fodre..." Skovspurv med nyudfløjne unger. Foto: Albert Steen-Hansen

af dagen ved det nyåbnede naturcenter og i området ved Frederikskilde Strand. Kontaktperson: Rolf Lehmann (tlf. 30 45 70 35).

Naturens dag – Krible Krable i Kværkeby Fuglereservat søn. 10/9 kl. 10-13. Ledere: Kristen Christensen og Jon Feilberg (tlf. 40 15 05 98). For børn med følge af en voksen. Medarrangør Danmarks Naturfredningsforening.

Seniortur til Ravnstrup Sø ved Herlufmagle og Hørhaven ved Tystrup Sø fre. 22/9 kl. 10-16. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen ved nr. 12) 4160 Herlufmagle. Turledere: Henrik Baark og Kirsten Laursen. Vi går en tur i Fugleværnsfondens reservat og tager videre til Hørhaven ved Tystrup Sø, hvor vi spiser vores madpakke og får kaffe/kage. Pris 55 kr. Tilmelding til Kirsten på e-mail: mosterlaura@mail.dk

Foredrag om Trækfugle ons. 4/10 kl. 19-21:30. Foredrag ved Mark Desholm. Kalundborg lokalgruppe inviterer til foredrag i fællesrummet på 10.

klassecentret, Skovbrynet 51, 4400 Kalundborg. Kontaktpersoner: Jette Reeh, (tlf. 75 16 17 00, e-mail: jette.reeh@gmail.com) og Jens Boesen, (tlf. 40 31 12 62, e-mail: jens@boesen.org).

Borreby Mose søn. 8/10 kl. 10. Mødested: Borreby Gods, parkeringspladsen. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41). Vi ser på fuglene ved godset og i mosen. Der er stadig vade fugle, ænder og gæs at iagttage under gunstige forhold. Der fortsættes måske til Stignæs for obs. af rovfugletræk.

Udtrækkende rovfugle ved Stignæs lør. 28/10 kl. 8-16. Vi mødes på P-pladsen ved Kalundborg Vandrerhjem og fordeler os i bilerne. Herfra kører vi direkte til Stignæs, hvor det skulle være højsæson for udtrækkende fugle. Vi lægger vejen omkring Tissø på hjemturen. Turleder: Magnus Bang Hansen, (tlf. 30 46 31 60, e-mail: Magnusbang@hansen.tdcadsl.dk).

Fugle- og naturrejser 2018

Herunder ser du et udvalg af vores spændende naturrejser i 2018

Du er inviteret til rejseaften

Den 7. september, kl. 18.00 i Birkerød, vil vi gerne præsentere dig for næste års fugle- og naturrejser, i selskab med vores rejseledere. Undervejs vil der blive budt på lidt at spise og drikke. Vi glæder os til at se dig.

Tilmeld dig på fw@williams.dk eller ring på 2022 1990.

Banc d'Arguin/Vestafrika

21. januar – 4. februar
15 dage for kr. 23.885,-

Sri Lanka

18. februar – 2. marts
13 dage for kr. 19.985,-

Sydspanien/Parque de Donana

15. marts – 22. marts
8 dage for kr. 10.780,-

Ecuador/Galapagos

17. marts – 31. marts
15 dage for kr. 37.740,-

Extremadura

5. maj – 12. maj
8 dage for kr. 11.480,-

Marokko

6. maj – 13. maj
8 dage for kr. 11.580,-

Estland

16. maj – 22. maj
7 dage for kr. 11.985,-

Alaska

31. maj – 13. juni
14 dage for kr. 26.585,-

Sydportugal/Mertola

10. september – 17. september
8 dage for kr. 9.985,-

Mexico

1. oktober – 15. oktober
15 dage for kr. 24.800,-

Vi tager forbehold for dato- og prisændringer.

Bornholm

LOKAL

DOF Bornholm

Kontakt

Formand: Carsten Andersen, Bagå 1, 3790 Hasle
Tlf. 56 96 22 40, bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisijn"

E-mail: llemme@mail.dk / www.dof-bornholm.dk

MØDER

Status over Danmarks 7 danske uglearter tors. 23/11 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek (salen), Rønne. Formand for DOF's uglegruppe og fugle-fotograf Klaus Dichmann holder foredrag og viser billeder.

TURE

Hvæpsevågens Dag på Dueodde lør. 2/9 kl. 8. Den store P-plads for enden af Fyrvejen. Turledere: Mogens Kofod og Carsten Andersen (tlf. 23 44 02 56).

Hagemyr, Almindingens nye perle tirs. 17/10 kl. 13. Mellem Dyndevej nr. 1 og 3, hvor "Røverkærvej" går ind i skoven. Ledere: Kurt Pedersen og Carsten Andersen (tlf. 23 44 02 56).

Vandstæretur lør. 11/11 kl. 10. P-pladsen ved Bobbebro, Helligdomsvej, Gudhjem. Turledere: Merete Mortensen (tlf. 30 95 56 48) og Birthe Egebjerg (tlf. 61 11 33 35).

Skåne, den nordøstlige del - "Ørnetur" lør. 2/12 kl. 6:15-21:50. Start Rønne, Færgeterminalen, slut Rønne. Prisen forventes tæt på 325 kr., som vil dække bustransport i Sverige. Du står selv for billet til færgen og forplejning. Turledere: Kåre Kristiansen (tlf. 20 43 12 05) og Carsten Andersen.

For yderligere information samt møde- og turbeskrivelser henvises til DOF-Bornholms hjemmeside på www.dof-bornholm.dk

København

LOKAL

DOF København

Vesterbrogade 140, 1620 København V., kbh@dof.dk, www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildegruppen.

DOF Travels ture er annonceret på www.doftravel.dk

Se øvrige ture og møder på www.dofkbh.dk, www.dofkoege.dk og www.dof-roskilde.dk

Betaling af turene:

DOF Travel Københavnsafdelingen, Dansk Ornitologisk Forening, Giro 807 3333. E-mail: travel@dof.dk, www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger: Træffetid hver tirsdag fra kl. 18.30-20.00 Tlf. 33283800

Køge Bugt

LOKAL

I dette nummer af Fugle og Natur henviser vi til vores hjemmeside www.dofkoege.dk

Nordsjælland

LOKAL

DOF Nordsjælland

Du kan læse om alle DOF Nordsjællands ture og møder på hjemmesiden www.dofnordsj.dk

Roskilde

LOKAL

Du kan læse om alle DOF-Roskildes ture og møder på hjemmesiden www.dof-roskilde.dk

Ture med Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden afholder mange spændende ture i fondens naturreservater over hele Danmark. Turene ledes af Fugleværnsfondens naturvejleder Allan Gudio Nielsen og dygtige ornitologer fra fondens frivillige arbejdsgrupper. Turene er gratis og åbne for alle. Fra august - oktober tilbyder vi følgende ture. Ses vi?

Nivå Bugt Strangene (1)

Formiddagsfugletur - onsdag 30.august kl.10.30
Åbent Hus til Naturens Dag - søndag 10.september kl.10
Formiddagsfugletur - onsdag 27.september kl.10.30
Efterår ved Øresund - søndag 1.oktober kl.10
Formiddagsfugletur - onsdag 25.oktober kl.10.30

Gundsømagle Sø (3)

Skal vi se jagende fiskeørn? - lørdag 2.september kl.9
Oktobers mylder af fugle - lørdag 7.oktober kl.9

Ravnstrup Sø (4)

Fuglefoder - lørdag 28.oktober kl.10

Nyord Enge (6)

Åbent Tårn - søndag 24.september kl.10
Åbent Tårn - søndag 29.oktober kl.10

Tjek www.fugleværnsfonden.dk for detaljeret rutevejledning og yderligere information

Saksfjed/Hyllekrog (8)

Rovfugledage - torsdag 31.august kl.9
Rovfugledage - torsdag 7.september kl.9
Rovfugledage - torsdag 14.september kl.9
Rovfugledage - torsdag 21.september kl.9
Rovfugledage - torsdag 28.september kl.9
Rovfugledage - torsdag 5.oktober kl.9
Fugletur og ringmærkning - onsdag 18.oktober kl.10
Rovfugletur - søndag 22.oktober kl.10

Sydlangeland (10/11)

Rovfugletræk ved Gulstav Mose - søndag 3.september kl.10
Tryggelev Nor: Mød en fiskeørn - søndag 3.september kl.13
Fugletræk over Gulstav Mose - lørdag 16.september kl.10
Fugletræk over Sydlangeland - søndag 17.september kl.10
Trækfugle og Åbent Tårn - søndag 1.oktober kl.10
Ænder, gæs og ørne i Tryggelev Nor - søndag 1.oktober kl.13

Bøjden Nor (13)

Lær ænderne at kende - lørdag 9.september kl.10

Bremsbøl Sø (15)

Trækfugle ved grænsen og Sort Sol - fredag 6.oktober kl.17

Stormengene (17)

Trækfugle på Sydrømø - søndag 1.oktober kl.9

Agerø (20)

Fugletur - søndag 1.oktober kl.9

Vi giver Danmarks fugle en værdig natur - følg med på

Vesterbrogade 138 - 140 • 1620 København V Tlf. 3328 3839 • Mail: fvf@dof.dk **Fugleværnsfonden**

Sydlangeland-Gulstav mose. Dejligt sommerhus på 60m² udlejes. Huset har 2 soveværelser med 4 gode sovepladser. Flot udsigt over Gulstav mose og videre udover havet. Dejlig beliggenhed ved Gulstav mose tæt på skov og strand og med de vilde heste i baghaven. Rigt fugleliv (rørdrummen lyder i mosen) - gode udeområder og fiskemuligheder, 500 meter til stranden. 3 km til en skøn badestrand og gode indkøbsmuligheder. Pris (i lavsæson) 3000 kr./ (i højsæson) 2500 kr. pr uge + el og vand. Prisen er incl. slutrengøring. Lokalteter: Koldkrigsmuseum - Fiskerimuseum. Mulighed for gode traveture i skøn natur med dejlig fred og ro. Se hjemmeside www.gulstavsommerhus.dk Tlf.: 40457596/60827268 Mail: anne_boedker@hotmail.com

Fugle glad sygeplejerske søger lejebolig!

Birte Zobbe - en rolig og ansvarlig sygeplejerske - søger en selvstændig og forholdsvis billig lejebolig, evt. del af hus, halvt dobbelthus el. lign. i Sorø by eller kommune. Vigtigt: Fred og ro og ingen cigaretrøg – helst i åbent landskab eller nær skov og gerne med have. Jeg vil gerne lægge noget arbejde i boligen, så denne vedligeholdes. Tlf. nr. 56 31 22 05 (med tlf. svarer) eller mobil nr. 21 47 40 07.

Hytter ved havet til leje, Kildeport, Øland / Sverige.

Veludstyrede hytter med fire senge, bad/toilet, køkken (URN med kogeplader, mikroovn og køleskab), trådløs internetadgang. Alle hytter ligger på kajen i en gammel fiskerihavn i en lavvandet bugt på den nordøstlige ø, Øland. Her er et rigt fugleliv, og flere fuglereservater og vandrestier findes i nærheden. I nogle hytter er det muligt at medbringe kæledyr. Til leje på daglig eller ugentlig basis, Pris fra 3300DKK per uge inkl. elektricitet. Cykler, både og sauna er til rådighed ved udlejning. Lars og Stina Börjesson +46730601506, +46705172408, info@kallahamn.se. Mere information og billeder kan findes på www.kallahamn.se

Fantastiske fugleoplevelser i Naturpark

Vesterhavet og bekvem overnatning tæt på spændende natur. Gode, isolerede hytter med bad og toilet udlejes hele året rundt. Oplev efterårstrækket ved Blåvandshuk – Se stormfugle ved Vesterhavet om vinteren – Gå på kratlusk i plantagen/på heden – Tilbring timevis ved Filsø med bl.a. havørne og en masse andre fugle. Måske du ser den store tornskade på vej derom. "Ta' fx et smut til Tipperne eller Skjern i foråret". "Afstande: Blåvandshuk og Skallingen 15 km, Filsø og Vrøgum Kær 10 km, Aal Plantage 8 km, Vejers Strand 1,5 km, Kallesmærsk Hede 1 km, Vejers Plantage 0 km." Opholdsstue og fælles køkken til mindre forsamlinger. Vejers Havvej 7, 6853 Vejers Strand. Tlf.: (+45) 75277054. www.stjerneresting.dk

Hyggeligt hus mellem Vesløs og Amtoft (124 m², 5 sovepl), utrolig smukt beliggende væk fra vejen med terrasse og udsigt over enge og Arup Vejle, udlejes 1 uge 1800kr plus forbrug, 3 uger 4000 kr. Lille male-ratelier i haven og på 1 sal. Læs mere her: <https://fegggesundvej.tumblr.com/>

Mjolden Færgegård - En helt særlig naturejendom!

Randenupvej 130, Mjolden v/Skærbæk i Sønderjylland
Her udbydes fantastisk ejendom beliggende på et værf midt i Nationalpark Vadehavet og med en fantastisk udsigt til alle sider over det smukke marsklandskab! Samlet jordtilgængende på 3,1125 hektar med fantastisk natur. - En ejendom der skal opleves på nærmeste hold!

Pris	1.995.000	Bolig/køber m ²	Grund m ²	Rum/væ	Oplert
Ejendomme	1.991	206/20	91125	7/5	1927

Kontakt tlf. 74726188

Fugle og Naturrejser

**Georgien
Armenien
Andalusien
Extremadura
Helgoland**

Programmer og pris findes på

Scanbird ApS
www.scanbird.com

Pip på Askov Højskole

I samarbejde med leder af Vadehavscentret Klaus Melbye

Rød glente

Vadehavscenteret

Klaus Melbye

Mærk vingesuset fra naturens fascinerende skabninger
Nyd store vinter-oplevelser i det fri og spændende foredrag på kurset "Fugle i Naturen"

Fugle i naturen: 21. – 27. januar 2018

Askov Højskole · Maltvej 1 · 6600 Vejen · Tel.: 7696 1800
info@askov-hojnskole.dk · www.askov-hojnskole.dk

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
a. 1 foto: 100 kr. b. 2-4 fotos: 200 kr. c. 5+ fotos: 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

På tur med DOF Travel

Fuglerejser med indhold

Se de mange tilbud på vores hjemmeside:

www.doftravel.dk

Fuglerejser over hele verden med kvalificerede og erfarne ledere

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (alle hverdage 11-15): 3328 3800
email: dof@dof.dk . www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på reg. nr.: 4180 konto nr.: 4180634932. Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme konto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 470,00
Ungdomsmedl. (u. 26 år)	kr. 235,00
Medlemmer:	kr. 325,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 630,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af DOF. Fondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle viden og oplevelser fra disse reservater. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens reg. nr.: 4180 konto nr.: 5094232.
email: fvf@dof.dk www.fuglevaernsfonden.dk

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 3328 3838
Åbningstider: Man.-fre.kl.kl.11-17.30, lørdag 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

DU KAN FINDE VORES PRODUKTER
HOS EKSKLUSIVE SPECIALISTFORHANDLERE
OG ONLINE PÅ WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

DEN NYE EL UBEGRÆNSET *PERFEKTION*

Den nye EL-familie fra SWAROVSKI OPTIK er den hidtil bedste. FieldPro-pakken bringer komfort og funktionalitet op på et helt nyt niveau. Den perfekte optiske ydelse og præcision, den enestående ergonomi og det forbedrede design er som prikken over i'et på dette teleoptiske mesterværk. Få endnu mere ud af de særlige øjeblikke – med SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK